

Yüz yaşında bir ülke, altmış yaşında bir dergi: 1963'ten 2023'e *Antropoloji*'nin tarihçesi ve bibliyometrik bir inceleme denemesi

Hakan Mutlu^{1,2*}

¹ Dr., Yarı zamanlı öğretim görevlisi | Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi, Antropoloji Bölümü, Ankara - Türkiye

² Dr., Yarı zamanlı öğretim görevlisi | Bilkent Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Ankara - Türkiye

* Sorumlu Yazar / Corresponding Author:

Hakan Mutlu

Ankara veya Gaziantep, Türkiye

E-posta/E-mail: mutluhakanmutlu@gmail.com

Alındı/Received: 17 Temmuz / July 2023

Düzeltildi/Revised: 3 Ekim / October 2023

Kabul/Accepted: 4 Ekim / October 2023

Yayımlandı/Published: 29 Ekim / October 2023

Öz

Türkiye Cumhuriyeti'nin bilimsel antropolojik birikimini neredeyse bir asır boyunca iki dergi üstlenmiştir denebilir: 1925-1939 seneleri arasında yayımlanan *Türk Antropoloji Mecmuası* ve onun halefi olup 1963'ten günümüze yayın hayatına devam eden *Antropoloji* -ya da yanlış bilinen adıyla *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi*. Son yıllarda İstanbul Üniversitesi Antropoloji Bölümü'nün ve Antropoloji Derneği'nin yeni dergilerinin yayıma başlamasıyla *Antropoloji*'nin bu nevi şahsına münhasır özelliği yavaş yavaş yitse de tarihsel birikimi ve akademik -ve hatta politik- tartışmalara dahi konu olmuş geçmişi, dergiyi hâlâ Türkiye Antropolojisi'nin sancak gemisi olarak addetmeye yetiyor. Bu çalışmayla, başta derginin, sonraysa disiplinin Türkiye'deki mâkus kayıt geleneği bağlamında eksikliği çekilen kurumsal tarih yazımına -küçük de olsa- bir not düşmeyi amaçlıyorum. Bu amaç doğrultusunda dergideki eserlerin sayısı ve türleri, yazıların yıllara ve yazar ilişkilerine göre dağılımı, anahtar kelime, konu ve yazar dağılımları, yazarların kendine ve dergiye olanlar ile alan dergilerine atıfları ve son olarak yazıların fonlanma bilgileri inceliyorum. Sonuç olarak *Antropoloji*'nin çok geniş yelpazede bir okuyucuya hitap ettiğini, çok çeşitli alan ve akademik arka planlardan yazarları kendine çektiğini ve bahsi geçen yeni dergilere rağmen Türkiye antropolojisindeki önemi ve geniş etkisini naçizane fakat manidar biçimde ortaya koyuyorum.

Anahtar Kelimeler: Antropoloji, dergi, yayın, DTCF, tarihçe, bibliyometri

Giriş

Ankara Üniversitesi (AÜ) Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi (DTCF) Antropoloji Bölümü'nde 2014-2022 seneleri arasında araştırma görevliliği yaptım. Üstlenmek zorunda kaldığım ilk “idari” işlerden biri, bölümün akademik yayın organı *Antropoloji*'nin 2014'te yayımlanan 28. sayısından itibaren yayın sekreterlerinden biri olmaktı. Akademik tecrübesizlik ve endişe bir yana, daha önceden hiçbir yayıncılık deneyimim de yoktu.

A centenarian country, a sexagenarian journal: The history and a bibliometric review attempt of Antropoloji from 1963 to 2023

Abstract

It can be said that the accumulation of scientific anthropological knowledge of the Turkish Republic have been undertaken for almost a century by two journals: The Turkish Review of Anthropology, published between 1925 and 1939, and its successor Antropoloji, or as mistakenly known as Ankara University Faculty of Languages, History and Geography Anthropology Journal, that has been persevering since 1963 up to the present day. Even though this peculiar characteristic of Antropoloji is slowly fading out with the recent publications of Istanbul University Anthropology Department's and the Turkish Anthropology Association's journals, the historical accumulation, and its background, which has even been the focus of academic, and at times even political disputes, still make the journal to be deemed the flagship of Turkish anthropology. With this study, I aim to leave a mark, albeit small, primarily to the journal's and then to the discipline's institutional historiography, or lack thereof, as a part of its unfortunate record-keeping tradition in Turkey. To achieve this goal, I analyze the number and types of texts, their yearly and affiliative distributions, the self-citations of authors, the citations to the journal, as well as to several important journals in the discipline, and lastly the funding information associated with the published texts in the journal. To conclude, I modestly, yet meaningfully, present that Antropoloji caters to a very diverse readership, attracts authors from diverse disciplines and academic backgrounds, and the journal's significance along with its broader impact on Turkish anthropology, despite the emergence of the said new journals.

Key Words: *Antropoloji, journal, publication, DTCF, history, bibliometry*

Sonradan anladım ki, bu iş idarî olmasının yanında pek de akademikti. Yıllar içinde birçok insanın emeği ve özverisiyle dergiyi büyüttük, deyim yerindeyse o da bizi büyüttü. İyi büyümüş olduğum düşünülmüş olmalı ki 2018'de yayımlanan 35. sayısından itibaren derginin yardımcı editör oldum. Ancak bu kadar hacimlenmiş bir derginin tarihi, kendisi tarafından çıkarılan bölüm tarafından dahi hiç yazılmamıştı. Yalnızca tarihi de değil, kesintili de olsa altmış yıllık bir yayın hayatında

Atf için / Cite as:

Mutlu, H. (2023). Yüz yaşında bir ülke, altmış yaşında bir dergi: 1963'ten 2023'e *Antropoloji*'nin tarihçesi ve bibliyometrik bir inceleme denemesi.

Antropoloji, (46), OZ1-OZ19.

<https://doi.org/10.33613/antropolojidergisi.1329687>

derginin içerik incelemesi de yoktu. Her ne kadar alana dair bibliyografik birkaç çalışma mevcut olsa da derginin altmışıncı ve cumhuriyetimizin birinci asrı hasebiyle bu özel sayıda *Antropoloji*'nin bibliyometrik bir incelemesini yapma fırsatı da doğmuş oldu.

Çalışma alanlarına ya da akademik yayın organlarına dair içerik veya bibliyometrik incelemelere sıklıkla rastlanır (örn. Jørgensen, 2015; Mays, 2010, 2021; Nam ve Tutar, 2023; Özel vd., 2021; Stojanowski ve Buikstra, 2005; Taşkın ve Aydınlioğlu, 2015; Taşkın ve Çakmak, 2010). Bu çalışmalar alandaki ya da dergilerdeki araştırma eğilimlerini görünür kılmak, yayın çeşitliliği ile bunların benzerliklerine ve farklılıklarına odaklanmak, yazarların profillerini incelemek gibi çeşitli saikler barındırır.

Ben de bu çalışma ile *Antropoloji*'nin 1963 ve 2023 arasındaki 60 senesi boyunca yayımlanmış olan 45 sayısındaki eserleri, bu eserlerin türü, konuları ve yazarlarını, yazarların ilişkili olduğu kurumlar ile eserlerin atıfta bulunduğu belli başlı diğer eserlerin yapı ve sayısını inceliyor; ayrıca derginin selefi sayılan (bkz. Kansu, 1963) *Türk Antropoloji Mecmuası*'na ve *Antropoloji*'nin bağlı bulunduğu kurum olan DTCF Antropoloji Bölümü'nün çok kısa bir tarihçesine de yer veriyorum. Derginin tarihsel bağlamını oturtabilmek amacıyla yayının Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarında antropoloji disiplini ile olan ilişkisinden de bahsetmek gerekse de bu makalenin odağı dergi olduğundan disiplinin Türkiye'deki tarihçesini de -üzülerek- kısaca tutmak zorunda kalıyorum.

Son olarak söylemeliyim ki yazı boyunca aksini belirtmedikçe “Merkez” ile Türkiye Antropoloji Tetkikat Merkezi'ni, “Enstitü” ile Türk Antropoloji Enstitüsü'nü ve sonraki yapılanmalarını, “Mecmua” ile *Türk Antropoloji Mecmuası*'nı, “dergi” ile de *Antropoloji*'yi kastediyorum.

Türkiye Cumhuriyeti'nde (ve DTCF'de) antropolojinin kurulması

Türkiye Antropoloji Tetkikat Merkezi ve DTCF sonrası yapılanması

Osmanlı Dönemi'ndeki “antropolociya” çalışmalarını hariç tutarsak (bkz. Birkalan-Gedik, 2019; Dinçarlan ve Güleç, 2016; Özbudun Demirer, 2011; Toprak, 2012) antropoloji Türkiye Cumhuriyeti'nde kurumsal olarak 1925 senesinde İstanbul Dârülfünûnu'nun Haydarpaşa'daki Tıp Fakültesi'nde, *Türkiye Antropoloji Tetkikat Merkezi* ismiyle hayat bulur. Merkezin üyeleri arasında Dârülfünûn'da senatörlük, dekanlık ve rektörlük de yapan Nurettin (Nureddin) Ali Berkol, Mustafa Kemâl Atatürk'ün şahsî doktorluğunu da yapmış olan Neşet Ömer İrdelp, yine tıp fakültesi dekanlığı yapmış olan Süreyya (Süreyyâ) Ali Kayacan, Fransız işgal ordusu hekimlerinden Aimé Mouchet

ve İsmail Hakkı Bey¹ bulunur (Dölen, 2010; Etker, 2005; Gökçe, 1999; İÜ Rektörleri, t.y.; Kansu, 1940; Maksudyan, 2005/2016; Şehsüvaroğlu, 1952; Turamanlar ve Uluçam, 2016). Bu isimlerin hiçbirinin antropolog olmaması dikkat çekicidir; fakat bu tarihte memlekette zaten bir antropolog mevcut değildir. Böyle bir çalışma merkezinin kurulması, antropolog olmayan bu hocaların eğitimlerini Fransa'da görmüş olmaları ve Tıp Fakültesi'ndeki eğitim ıslahatlarındaki Fransız ekolü etkisinin “yenilikçi” bir sonucu olabilir (bu ıslahatlara dair bkz. Etker, 2005). Öte yandan Merkez'in yönetim kurulunun *Mecmua*'nın 1925 tarihli ilk sayısındaki *Bir Türk Antropoloji Tettebbu* [inceleme] *Merkezi İbdâ'ının* [kuruluşunun] *Lüzûm ve Faidesine Dair* başlığıyla yayımladığı yazıya bakıldığında, Merkez'in -kısaca- Türk Milleti'nin diğer milletler arasındaki yerini tesis etmek, Türk antropologları ilgilendiren ve o zamana kadar yapılmış çalışmaları derlemek ve yeni çalışma yöntemleri hazırlayarak gençleri eğitmek amacıyla kurulduğu anlaşılmaktadır (Müderriş Doktor Nureddin vd., 1925'ten akt. Kanar, 2010; Kurt, 2017a, 2017b; ayrıca bkz. Kanar, 2010; Kansu, 1940).

Merkez, 1933'ün 31 Mayıs'ında kabul edilen ve ertesi gün yürürlüğe giren 2252 sayılı “İstanbul darülfünununun ilgasına ve Maarif vekâletince yeni bir Üniversite kurulmasına dair kanun” (“İstanbul darülfünunu”, 1933, s. 2635) ile kapatılan Dârülfünûn'un ardından İstanbul Üniversitesi'nin Fen Fakültesi'ne Türk Antropoloji Enstitüsü ismi ile dâhil olur. Enstitü'de bir Antropoloji Kürsüsü açılarak yeni bir öğretim programı uygulanmaya başlar (Erdentuğ, A. ve Magnarella, 2000; Kansu, 1940).

1935'in 14 Haziran'ında kabul edilen ve 22 Haziran'ında yayımlanan 2795 sayılı “Ankarada bir Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi kurulması üzerine kanun” (“Ankarada”, 1935, s. 5372) ile -Ankara'da 1946'da kurulacak olan yeni üniversitenin temel taşlarından da biri olan- DTCF'nin kurulmasıyla birlikte Enstitü

¹ Buradaki İsmail Hakkı Bey'in kim olduğu konusunda literatürde bilgiler çelişiyor. Bir İsmail Hakkı [Yemen] 1926'da vefat eder (Etker, 2005, s. 54; ayrıca bkz. Şehsüvaroğlu, 1952, s. 399; Uluçam vd., 2002, s. 64), hatta ansızın mı yoksa vazife başında mı öldüğü ya da 30.11.1926'da mı yoksa Ocak 1926'dan önce mi öldüğü de muallaktır. Diğer İsmail Hakkı [Çelebi] 1939'da vefat eder (bkz. Maksudyan, 2005/2016, s. 192). Ancak *Mecmua*'nın Mart 1927'deki dördüncü nüshasından itibaren, o zamana kadar her sayıda adı geçen İsmail Hakkı'nın silindiği görülmektedir; dahası Merkez'in kurucularından ve Hey'et- İdare azalarından olan İsmail Hakkı, 29 Teşrin-i sâni (Kasım) 1926'da Teşrih (Anatomi) Enstitüsü'nde ölmüştür (Kanar, 2010), dolayısıyla bu kişi Etker'de (2005) Yemen soyadıyla anılan İsmail Hakkı Çelebi'nin *Mecmua*'nın ya da Merkez'in kuruluşu ile doğrudan bir ilgisi yoktur.

buraya taşınır.^{2,3} Yeni kurulan fakültenin ilk dersi 9 Ocak 1936'da, günümüzde Resim ve Heykel Müzesi olan Ankara Halkevi binasının büyük salonunda Mustafa Kemâl Atatürk'ün de bizzat katıldığı açılış töreninde Afet İnan'ın "Tarihe Giriş: Tarihe Başlarken Kısaca Metot Bilgisi" başlıklı dersi olur (Demir ve Atılğan, 2008; İnan, 1959/2009). Daha sonra Ankara Üniversitesi kurulurken (Üniversiteler Kanunu, 1946, s. 10779) kurumun ilk rektörü olarak atanacak antropolog Şevket Aziz Kansu ise fakültenin kadrolu ilk profesörü olur (Turan, 2003).⁴

Fakültenin kurulmasıyla Türk Antropoloji Enstitüsü'nün adı Antropoloji ve Etnoloji Enstitüsü'ne dönüşür ve bu isimde bir kürsü de açılır. Bu ilk isim değişikliği olmaz. 2003'e gelinene kadar gerek üniversitenin kurulması (Üniversiteler Kanunu, 1946, s. 10779), gerek 1960 darbesine giden süreç ve darbenin üniversiteler üzerindeki etkileri ("13/6/1946 tarih", 1960, s. 2427; Güler, 2022; Kılın ve Kalaycı, 2020; "Üniversiteler öğretim", 1960, s. 2426)⁵, gerek iç

² Fakülte öncelikle Ankara'nın o dönemki merkezi Ulus'taki meşhur Evkaf Apartmanı'nda öğretim ve araştırmalarına başlar (Ank, 1994). Fakülte, Alman mimar Bruno Julius Florian Taut'un, asistanı Franz Hillinger'le birlikte inşa ettiği (Goethe-Institut Ankara, 2010a, 2010b) ve kurumun şu anda bulunduğu Sıhhiye'deki diğer meşhur binasına, inşaatın tamamlanmasının ardından, 1940'ta geçer. Fakülte 4 Kasım 1940'ta bu yeni binasında eğitim-öğretime başlar (Sariaslan, 2017). Taut binanın tamamlanmasını ne yazık ki göremeden, ama çok sevdiği Mustafa Kemâl Atatürk'ün katafalkını tamamlayabildikten sonra, 24 Aralık 1938'de astumdan vefat eder (Giray, 2003). 1952 civarında, esasen eski Yüksek İhtisas Hastanesi'ni de kapsayan arazi üniversiteden alınır; 1966 ve 1968 senelerinde ise fakültenin ek binaları inşa edilir (Süslü, 1986). Arazinin fakülteye yeniden devriyle ilgili güncel girişimler (bkz. Yılmaz, 2019) meyve vermemiştir.

³ Dr. Ali Nesin'in DTCF binasıyla ilgili yalnızca mimarları değil, DTCF'lileri ve pek çok vatandaşı "kızdıran" sözlerini de burada hatırlatmak gerekiyor. Mekânından azade bir DTCF düşünülemediği için okumaya değer olduğunu düşündüğüm tartışmalar adına bkz. Ali Nesin, 2017; "Ankara Üniversitesi", 2017; "DTCF Çirkin", 2017; Akay, 2017; Şentek, 2022.

⁴ Kansu'nun rektörlüğü uzun sürmez. "1948 DTCF olayları" olarak adlandırılan ve daha üniversitenin kurulmasından önce, 1945'te başlayıp 1947'de Mediha (Esenel) Berkes'in istifası, 1948'de DTCF hocalarından Behice Boran, Pertev Naili Boratav, Niyazi Berkes ve Azra Erhat gibilerinin tasfiyesi ve bazı kürsülerin de kapatılması ile sonuçlanan bu süreç, Kansu'nun rektörlükten şiddetle ve cebren istifasıyla sonuçlanır. Tasfiye edilen hocalar birkaç sene içinde kanunen "affedilse" de kurumlarında bir daha akademisyen olamazlar. Kansu'nun olaylara dair resmî ifadesinin de yer aldığı bir ileri okuma için bkz. Çetlik, 1998. Döneme dair kaleme alınmış bazı diğer kaynaklar içinse bkz. Ak, 2015; Berkes, 1997; BİA Haber Merkezi, 2017; Karaaslan Şanlı, 2011; Mumcu, 1990/1998. DTCF'nin ilk 75 yılına dair kapsamlı bir sözlü tanık araştırması içinse ayrıca bkz. Erbaş, 2017.

⁵ Milli Birlik Komitesi'nin 27.10.1960 tarihli 114 sayılı kanunu ile tasfiye edilen ve halk arasında "147'ler" olarak bilinen 147 öğretim

çekişmeler gerekse de 1980 darbesi ve ardından YÖK'ün kuruluşu olsun (Yükseköğretim Kanunu, 1981, s. 1), "bölüm" defalarca isim ve yapı değiştirir. Son hâli olan üç anabilim dallı Antropoloji Bölümü'ne dönüşmesi 2003 senesinde gerçekleşir. Bu -neredeyse- 100 yıllık geçmişin kaydı tutulmasına tutulmuştur; fakat ulaşılması güç ve oldukça farklı yerlere dağılmış kaynaklar olduğundan tek bir akış yakalamak çok zordur.⁶ Bölümün sürekli yeniden düzenlenmesi, fiziksel alan sıkıntıları, hocaların ani ölümleri, arşivlerin ve kütüphanelerin elde olan ve olmayan muhtelif sebeplerle iyi muhafaza edilememesi veya el değiştirmesi ve son olarak DTCF'de sürekli yapılan tadilatlar veya alan ve oda "kavgaları" yüzünden belgeler ya kaybolmuş ya da -belki de- hiç var olmamıştır. Çalışmanın amacını bir hayli aşacağından DTCF Antropoloji Bölümü'nün tarihini -çok istesem de- burada ayrıntılandırmadığımı da belirtmeliyim.

Türk Antropoloji Mecmuası

Türk Antropoloji Mecmuası 1925'te İstanbul'da kurulan Türkiye Antropoloji Tetkikat Merkezi'nin resmî yayın organı olarak 1939'a kadar toplam 22 sayı olarak yayımlanmış bir dergidir. İlk altı sayısı Osmanlıca ve Fransızca olarak iki dilli yayımlanır. Bu şekilde yayımlanan son sayısı altıncı sayıdır, çünkü 1 Kasım 1928'te kabul edilip iki gün sonra yayımlanan "Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun" ile Arap harfleri yerine Latin harfleri kabul edilmiştir ("Türk harfleri", 1928) ve dergi de sonraki ilk sayısında buna uyumlanmıştır.

1931 senesine kadar kapağında "Türk antropoloji Müessesesi tarafından neşrolunur." ifadesiyle yayımlanır, o seneden sonraysa "Türk antropoloji Enstitüsü tarafından altı ayda bir neşrolunur." ifadesi kapağında yer bulur. 1935'te "Türk Antropoloji Enstitüsü tarafından altı ayda bir neşrolunur." ifadesini barındıran kapaklı sayısından sonra yayın dört yıl ara verir. 1939'da dört

elemanının içerisinde antropoloji doçentlerinden Enver Yaşar Bostancı ve öğretim görevlilerinden Fikret Ozansoy da vardır. Bu iki hoca da birkaç sene içinde görevlerine iade edilirler.

⁶ Bu geçmişin kaydını en iyi tuttuğuna yürekten inandığım birkaç kaynak mevcuttur. Bilhassa Aygen Erdentuğ'un kendisine gıyabında teşekkür ederek paylaşıyorum: Erdentuğ, A., 1991a-e, 1997a-f, 1998, 2000b; ama özellikle bkz. Erdentuğ ve Magnarella, 2000. Bu temel kaynakların dışında Ankara Üniversitesi'nin yıl dönümü kitapları veya özel yayınları (örn. Demir ve Atılğan, 2008; Erginer vd., 1994; Giray ve Kaderoğlu, 2003; Süslü, 1986; Yalçınkaya, 2004) tek tek incelenerek ve müteveffa hocalar hakkında yazılmış biyografik metinlere (örn. Antropoloji Bilimleri Araştırma Enstitüsü, 1975, 1978; Duyar, 1998; Güleç, 1998; Ozansoy, 1961; Sayılı, 1962; Unat ve Sevim Erol, 2009) tek tek bakarak tarihin akışını çıkarabilmek, zor da olsa, mümkün olabiliyor. Türkiye'de antropolojinin farklı alanlarının tarihsel geçmişine dair okumalar içinse ayrıca bkz. Aydın, 2000, 2010; Birkalan-Gedik, 2018; Erdentuğ ve Magnarella, 2001; Gültekin, 2015; Kanber, 2021; Magnarella vd., 1976; Tandoğan, 2008; White, 2003.

sayı birden, kapağında “Türk Antropoloji ve Etnoloji Enstitüsü tarafından yılda bir neşrolunur.” ifadesiyle son bir kez yayımlanır ve *Mecmua*'nın yayın hayatı burada son bulur. Son sayı esasında Kansu'nun 1940 tarihli Türkçe ve Fransızca iki dilde hazırladığı “Türk Antropoloji Enstitüsü Tarihçesi” kitapçığı ile birlikte Türkiye’de yapılacak 18. *Beynelmîlel (Uluslararası) Antropoloji ve Prehistorik Arkeoloji Kongresi* için hazırlanmıştır; ancak kongre gerçekleşemez.⁷⁻⁸⁻⁹

Bir dergi olarak Antropoloji

Antropoloji -daha önceden bahsi geçtiği gibi- *Mecmua*'nın manevi bir mirasçısı olarak yayın hayatına başlar (Kansu, 1963). 1962’de DTCF’de kurulan Antropoloji Bilimleri Araştırma Enstitüsü’nün, 1985 tarihli 12. sayısıyla birlikte de DTCF Antropoloji Bölümü’nün resmî yayın organı olarak yayımlanır.

Türkiye’de akademik olarak antropolojik yapılanmada yayımlanmış yalnızca birkaç dergi olmuştur; bunların bir kısmının yayın hayatı son bulmuştur. Örneğin İstanbul Üniversitesi’nin zamanında Sosyal Antropoloji ve Etnoloji Bölümü olarak çıkardığı *Sosyal Antropoloji ve Etnoloji Bölümü* dergisi, 1971-1986 seneleri arasında yalnızca dört sayı olarak basılmıştır (Erdentuğ ve Magnarella, 2000).

Dr. İzzet Duyar ve Dr. Yüksel Kırmımlı editörlüğündeki *İnsanbilim Dergisi* (İnsanbilim, t.y.) ise 2012-2014 seneleri arasında yine yalnızca dört sayı yayımlanabilmiştir. Bu iki derginin aksine Türkiye’de yayın hayatına devam eden antropoloji dergilerinden biri *Eurasian Journal of Anthropology*’dir ve 2010 senesinden mevcut metnin düzeltildiği 2023 Ekim’ine dek, yine Dr. İzzet Duyar editörlüğünde,

⁷ *Mecmua*'nın yedi nüshası SALT Araştırma'nın Osmanlı İmparatorluğu'nda Fransızca Basın koleksiyonu içinde sayısallaştırılmıştır (bkz. SALT Research, t.y.). Ne yazık ki -ironiktir ama- DTCF'nin kendi kütüphanesinde matbu nüshasına bile erişmek mümkün değildir.

⁸ 18. Beynelmîlel Antropoloji ve Prehistorik Arkeoloji Kongresi, yapılan tüm hazırlıklara ve ayrılan devlet bütçesine rağmen 1. Dünya Savaşı'nın başlaması ve buna bağlı gelişen olaylar sebebiyle gerçekleştirilememiştir (Belleten, 1939).

⁹ *Mecmua*, hattâ Türkiye’deki antropoloji disiplininin kendisi, pek çok akademik (ve politik) tartışmanın odak noktası olmuştur. Yine çalışmanın konusunu aşmasından dolayı bu tartışmalara burada değinmiyorum. Ancak bu tartışmalar ve *Mecmua*'nın kapsamını içeren bazı temel çalışmalar için bkz. Maksudyân, 2005/2016, 2005a, 2023. Nazan Maksudyân, Ayhan Aktar ve Umut Özkırmımlı'nın tek-mili birden dâhil olduğu tartışmalar için ayrıca bkz. Aydın, 2005; Aktar, 2005; Maksudyân, 2005b, 2021; Özkırmımlı, 2005. *Mecmua*'ya dair incelemeler içeren diğer çalışmalar içinse bkz. Kanar, 2010; Kurt, 2017a, 2017b; Münüsoğlu, 2010, 2017. Bu kaynakların temelini oluşturan konulara da değinen iki sesli *podcast* bölümü için bkz. Pelvanoğlu, 2020; Telâkki, 2019. Son olarak, çok yararlı olduğunu düşündüğüm genel bir özet için bkz. Üstündağ, 2015.

toplam 25 sayı yayımlanmıştır (Eurasian Journal, t.y.). Hâlâ yayımlanmakta olan bir diğer dergi, 2021’de İstanbul Üniversitesi’nce Dr. Ecevit Barış Özener ve Dr. Güldem Baykal Büyüksaraç editörlüğünde yayımlanmaya başlayan *İstanbul Antropoloji Dergisi*’dir (İstanbul Antropoloji, t.y.). Türkiye’de akademik bir antropoloji dergisi olarak yayın hayatına başlayan son dergi ise Antropoloji Derneği’nden Dr. Gözde Aynur Mirza sahipliğinde 2022 senesinde yayımına başlanan *Antropoloji ve Kültürel Bakış* dergisidir (Antropoloji ve Kültürel Bakış, 2022). Anlaşılabilirliği üzere Türkiye’nin en eski akademik antropoloji yayıncılığı, 1925 ve 1963 tarihlerinde sırasıyla *Mecmua* ve *Antropoloji*’yi işaret etmektedir.

Antropoloji her ne kadar 1963’te yayın hayatına başlamış olsa da ilk sayının basımı 1964 senesinde yapılır; ancak bu sayının makaleleri 1963 ve 1964 senelerinde toplanır. İlk iki sayıda cilt ve sayı sistemi benimsenirken 3. sayıdan itibaren cilt sistemi terk edilir ve dergi yalnızca sayı verilerek yayımlanmaya devam eder. Günümüzde de hâlen bu sistem takip edilmektedir.

Derginin ilk üç sayısında alan bilgisi olarak “Antropoloji-Paleoantropoloji-Etnoloji-Prehistorya” ifadesi yer alır, 1969 tarihli ve Dr. Şevket Aziz Kansu’nun 65. yaş gününe ithafen hazırlanan dördüncü sayıdan itibaren bu ifade “F. Antropoloji-Paleoantropoloji-Etnoloji-Prehistorya”ya dönüşür. 1971 tarihli beşinci sayıdan itibaren “F. Antropoloji” “Fizik Antropoloji” olarak değişir. 1985 tarihli 12. sayıya kadar bu alan bilgisi ifadesiyle basılan dergi, Şevket Aziz Kansu’nun 1983’teki vefatına ithaf edilen bu sayıyla birlikte “Fizik Antropoloji-Paleoantropoloji-Prehistorya-Sosyal Antropoloji — Halkbilimi” olarak kapağını değiştirir. Bu değişimin muhtemel en büyük sebebi 4 Kasım 1981’de 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun yürürlüğe girmesi ve Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK) kurulmasıyla birlikte (Yükseköğretim Kanunu, 1981, s. 1) birkaç sene içinde bölümlerin yeniden düzenlenmesidir (Antropoloji Bölümü, 1998; Erdentuğ ve Magnarella, 2000). Nermin Erdentuğ’un 1985’te emekliye ayrılmasının ardından dergi uzun bir süre yayımlanmaz ve yayın hayatının son bulduğu kabul edilir (Erdentuğ, 1998). Ancak 1998’de Dr. Erksin Güleç’in ve ekibinin çabalarıyla yeniden canlandırılan *Antropoloji*, aynı tarihli 13. sayıdan itibaren “Fizik ve Paleoantropoloji – Sosyal Antropoloji ve Etnoloji – Halkbilimi” kapağıyla yayımlanmaya başlar; 2002 tarihli 14. sayıdan 2019 tarihli 37. sayıya kadar ise kapakta “Fizik Antropoloji – Paleoantropoloji – Sosyal Antropoloji” ifadesi kullanılır, yani DTCF Antropoloji Bölümü’nün anabilim dalları ifade edilir. Bahsi geçen 37. sayıdan itibaren bu alan bilgisi -kapsayıcılık namına- kapaktan kaldırılır ve iç sayfalardaki dergi bilgileri kısmına genişletilerek eklenir.

Derginin ilk sayısından 12. sayısına kadar çoğunlukla beyaz kapak, yer yer kuşe kâğıdı ve zaman zaman da saman kâğıdı kullanılır. 13. sayıda kapak resmi DTCF'nin bir fotoğrafı ile yeşil renge döner. 14. sayıda yavruağzı/gül kurusu bir renk benimsenir ve bu zamana kadar Fransızca olan arka kapak İngilizceye döner. *Antropoloji*, en büyük değişime gittiği Haziran 2019 tarihli 37. sayısı ile birlikte yalnızca elektronik ortamda yayımlanmaya başlayarak derginin basılı geleneğine son verir (Derginin tüm değişikliklerinin ve değişen bilgilerinin kronolojik bir izlencesi için bkz. EK Tablo 1).

Antropoloji, 13 sayı boyunca dergiyi çıkaranlar/yayın kurulu şeklinde bir editoryal ekiple yayımlanır ve her alt disiplinden en az bir kişi bu ekipte bulunur. İlginçtir ki Dr. Şevket Aziz Kansu, *Mecmua*'daki aksine *Antropoloji*'de kendini pek göstermez. Yalnızca ilk sayıda dergiyi çıkaranlardan biri olan Kansu'nun ardından Antropoloji Bilimleri Araştırma Enstitüsü'nün müdürü olan Dr. Nermin Erdentuğ, 1971'deki 5. sayı ve 1978'teki 8. sayılar hariç 13. sayıya kadar kurulun ilk ismi olarak yer alır. 13. sayıda başa gelen Dr. Erksin Güleç ise 2002'de editör olur ve dergiye bu tarihten itibaren dönemin DTCF dekanları sahiplik etmeye başlar.

Derginin 13. sayısında DTCF logosu yer almaya başlar. 14. sayıdan itibaren derginin hakemli olarak yayımlanmaya başladığı beyan edilir. Bahsi geçtiği gibi kapağı ve rengi, arka kapağın da dili değişir, bu sayıya kadar arkada bulunan Türk lirası ve Amerikan doları cinsinden fiyatlandırma bilgisi kalkar (ilk sayıdan bu sayıya kadarki fiyatlandırma için bkz. EK Tablo 2), iç kapağa editörler ve danışma kurulu listesi, derginin en sonunaysa yazım kuralları eklenir. Bu sayı büyük değişiklikler içeren ilk sayıdır.

2002 tarihli 15. sayıda dergi 0-378-2891¹⁰ sayılı Uluslararası Standart Seri Numarası [*International Standard Serial Number (ISSN)*] alır. Bu numara 16. sayıda arka kapaktan ön kapağa alınır. 2010 tarihli 23. sayıda makale başlıkları tümü büyük harften küçük harfe döner ve estetik olarak bir nebze düzenlenmiş olur. 2015 tarihli 29. sayıda başlıklar tekrar büyük harfe döner ve son olarak 2019 tarihli 37. sayıda tekrar küçülür.

Antropoloji'nin kapak resmi ve renk tonu 2012 tarihli 24. sayıda değişir; fakat bir sonraki büyük yenilenme 2013 tarihli 25. sayısında gerçekleşir. Derginin editörü Dr. Ayla Sevim Erol olur. Dergiye sekreter olarak Vahdet Özkoçak atanır. İletişim için kurumsal bir e-posta adresi eklenir, yazıların içeriğinden yazarların sorumlu olduğuna dair bir ibare iç kapağa eklenir ve yazım kuralları dergiden çıkarılır. 2014 tarihli 27. sayıdan itibaren kapağa derginin basıldığı ay (Ocak) eklenir. Yine aynı yılın ikinci sayısı olan 28. sayıda derginin

sekreteriyasına Hakan Mutlu katılır.

2015 tarihli ve Dr. Ayhan Ersoy'un vefatına ithaf edilen 29. sayıdan itibaren dergi haziran ve aralık aylarında yayımlanmaya başlar. Dr. Metin Özbek'in emekliliğine ithaf edilen 30. sayıda kapaktaki alan bilgisi "Paleoantropoloji – Fizik Antropoloji – Sosyal Antropoloji" olarak sıra değiştirir.

2016 senesi içinde *Antropoloji*'nin Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) TR Dizin başvurusu yapılır. İçindekiler kısmına makalelerin İngilizce başlıkları eklenir. Makalelerin ilk sayfasına makale künyesinin yanı sıra yazıların türü (araştırma, değerlendirme, biyografi vs.) ve eserlerin gönderim ile kabul tarihleri eklenir. Dergi, ulusal bir sosyal bilimler atf dizini olan SOBIAD'da taranmaya başlar. Makalelerin "Özet" başlığı "Öz" olarak değiştirilir.

2017 tarihli 33. sayıdan itibaren Dr. Vahdet Özkoçak dergiden ayrılır. Aynı yılın Dr. Eksin Güleç'in emekliliğine ithaf edilen 34. sayısında dergide yayımlanan eserlerin telif durumuyla ilgili bilgilerle birlikte dergiye ait bilgilendirme notlarının hem Türkçe hem de İngilizce versiyonları eklenir. Derginin yenilenen internet sayfasının¹¹ da eklenmesiyle birlikte yazım kuralları da yeniden son sayfalarda verilmeye başlar. O zamana kadar e-posta ile yürütülen tüm editoryal süreçler Açık Dergi Sistemi [*Open Journal System (OJS)*] üzerinden yürütülmeye başlar.

2018 tarihli 35. sayıda Hakan Mutlu sekreterliğin yanında yardımcı editör olur; sekreterliğe ayrıca Dr. Sibel Önal atanır. Bu sayının "Editörden" yazısında (Sevim Erol, 2018) derginin TR Dizin'de o sene taranmaya başladığı ifade edilse de *Antropoloji*, ilk başvurunun yapıldığı 2016 tarihli sayılarından beri hem Fen Bilimleri hem de Sosyal Bilimler alanlarında dizinlenmektedir (TR Dizin Antropoloji, t.y.). Yine aynı sayıda derginin tüm editoryal süreci DergiPark platformuna taşınır.

Antropoloji'nin en büyük yenilenmesi 2019 tarihli 37. sayısında olur. Derginin tüm süreçlerinin DergiPark'a taşınması, basılı versiyonuna son verilerek yalnızca elektronik ortamda yayımlanmaya başlaması ve Ankara Üniversitesi Basımevi ile mizanpaj ve dizgi sürecinin kesilmesinin ardından derginin tasarımı baştan aşağı değişir. Derginin özgün başlığı olan *Antropoloji* tekrar benimsenir ve senelerce *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi* olarak atf alan başlığın kullanımından vazgeçilir. Kapak değişir; derginin renkleri, kuruma referans olması amacıyla Ankara Üniversitesi'nin logosundaki mavi ve sarı renklerini temel alır ve üniversitenin logosu da yeni kapakta yer bulur. Arka kapak kaldırılır. Hakan Mutlu sekreterlikten ayrılarak yalnızca yardımcı editör olarak

¹⁰ Bu numara, 2017 senesinde yayımlanan 34. sayıya kadar bu şekilde yanlış yazılır, 34. sayıdan itibaren 0378-2891 olarak düzeltilir.

¹¹ <http://antropolojidergisi.ankara.edu.tr/>

görev üstlenmeye başlar. Elektronik yayınlar için gereken eISSN başvurusu yapılır. Dergi EBSCO'nun kataloğunda yer almaya başlar.¹² Makalelerin ilk sayfasına yazının geldiği, düzeltildiği, kabul edildiği ve yayımlandığı tarihlerle birlikte yazarların ORCID numaraları da eklenir; her sayfada künye bilgisine yer verilir. Yine her makalenin ilk sayfasının altına o esere nasıl atıf verileceği eklenir. Dergi, tarihinde ilk kez iki sütunlu bir yazım tarzını benimser. Metin içi ve metin sonu kaynakça formatı olarak Amerikan Psikoloji Derneği'nin [*American Psychological Association (APA)*] altıncı baskısı benimsenir (APA, 2010). Kaynakçada verilen eserlere Dijital Nesne Tanımlayıcı [*Digital Object Identifier (DOI)*] numaraları eklenmeye başlar. Aynı yılın 38. sayısında dergiye yollanan makaleler iThenticate yazılımıyla benzerlik denetimine tâbi olur.

Derginin 2020 tarihli 39. sayısında eISSN numarası (2687-4296) tanımlanmış olur. Meşakkatli bir başvuru sürecinin ardından dergi Açık Erişimli Dergi Rehberi'nde [*Directory of Open Access Journals (DOAJ)*] dizinlenmeye başlar ve ilk uluslararası dizinine girmiş olur. APA'nın yedinci baskısının yayımlanmasıyla (APA, 2020) bu kaynakça biçimi benimsenir. Telif sistemi olarak Creative Commons'un CC BY-NC 4.0 versiyonu benimsenir ve makalelerin kaynakçalarının sonuna bu bilgi eklenmeye başlar. Aynı yılın 40. sayısıyla birlikte iç sayfalara o sayının hakemleri eklenir. Mütemediyen genişleyen bilimsel danışma kurulu internet sayfasına alınır. Derginin bilgi sayfaları ve yazım kuralları hem Türkçe hem İngilizce olarak güncellenir ve düzeltilir. Arka kapak yeniden eklenir.

Son olarak *Antropoloji*'nin 2021 tarihli 41. sayısından itibaren yardımcı editör Hakan Mutlu, derginin Mizanpaj, Yazım ve Dil Editörü olarak da yer almaya başlar. 2022 tarihli 44. sayıda Dr. Öznur Gülhan, 2023 tarihli 45. sayıda ise Dr. Sibel Önal ve Ü. Berna Küçüköğlü Öngören de derginin diğer yardımcı editörleri olurlar. Dr. Önal sekreterliği bırakır ve bu tarihten itibaren sekreterlik görevi yardımcı editörlere dağıtılır.

Alana dair diğer bibliyografik ve bibliyometrik çalışmalar

Mevcut çalışma her ne kadar doğrudan dergiyi odağına alan ilk çalışma olsa da antropoloji disiplinine ve tarihsel birikimine dair yapılmış başka çalışmalar elbette mevcuttur. Kronolojik olarak inceleyecek olursak Aygen Erdentuğ'un (1985) dergide yayımlanan *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Antropoloji*

bibliyografyası (1935 - 1983) başlıklı çalışmasıyla başlamak gerekir. Erdentuğ bu çalışmasında harf sırasına göre disiplinle ilgili Türkiye'deki tüm yazarların çalışmalarını sınıflandırmış, eserin sonunda ise konu ve yazar dizini sunmuştur.

İzzet Duyar'ın (1998) yine dergide yayımlanan *Enver Yaşar Bostancı ve büyüme araştırmalarına katkıları* başlıklı çalışması ise bölümün ve Türkiye'deki büyüme çalışmalarının kısa bir tarihçesi ile birlikte Dr. Bostancı'nın ve diğer bazı araştırmacıların alana katkılarını inceler. Bir bibliyografik çalışma olmasa da tarihsel bütünlüğe katkısı açısından önemlidir.

Yine Duyar'ın (1999) *Türkiye fiziksel büyüme araştırmaları bibliyografyası (1917-1997)* başlıklı çalışması ise Türkiye'deki çocukları kapsayan büyüme çalışmalarını toplama amacı taşır. İlgili çalışmalar alfabetik olarak sıralandıktan sonra yine alfabetik bir yazar dizini sunar.

Işın Günay ve Gülşan Özgün Başibüyük'ün (2015) *Türkiye fiziksel antropoloji çalışmaları bibliyografyası* başlıklı çalışması, Türkiye'de antropoloji eğitimi görmüş araştırmacıların 1930-2014 seneleri arasında yayımlanmış olduğu eserlerin kronolojik listesini sunar. Çalışmalar makale, tebliğ, kitap, kitap bölümü, tez ve kitap çevirisi başlıklarına göre sınıflandırılır ve herbirinin konu dizini sunulur.

Işın Günay'ın Ayşegül Şarbak'la (2015) yaptığı *Bibliography of human osteology studies in Turkey (1930-2014)* başlıklı İngilizce çalışması ise Türkiye'de osteolojik çalışmaları içeren makale, tebliğ, kitap, ve kitap bölümlerini inceler.

Emre Demir'in (2018) *Antropoloji alanındaki yayınların bibliyometrik analizi* başlıklı yayını ise 1975-2017 seneleri arasında Türkiye adresli antropoloji yayınlarını da kapsayan genel bir antropoloji bibliyometresi olması açısından önemlidir. Yazarın bir antropolog olmadığı hâlde böyle bir çalışmayı yapması da dikkat çeker.

Son olarak Vahdet Özkoçak'ın (2018) *Fiziki antropoloji yayınlarının gelişimi* başlıklı çalışmasındaysa yine 1975-2017 seneleri arasında, yazarın ifadesiyle "Antropoloji alanının en önemli alt araştırma alanı olan Fiziki Antropoloji konusunda" yayımlanmış çalışmaların Web of Science veri tabanındaki bibliyometrik dağılımı incelenmiş, bulgulara Türkiye adresli yayınlar da dâhil edilmiştir.

Gereç ve Yöntem

Antropoloji'nin bibliyometrik incelemesi için derginin ilk sayısından 2023 Haziran tarihli 45. -ve bu özel sayıyı saymazsak şu anki- son sayısına kadar tüm basılı ve elektronik sayıları kişisel arşivimden, DTCF Prof. Dr. Halil İnalçık Kütüphanesi'nden ve DTCF Antropoloji Bölümü'nün kitaplığından elde edildikten sonra dergiye ait tüm bilgiler Microsoft® Excel® yazılımında (Microsoft Corporation, 2023) tablolaştırılmıştır.

¹² *Antropoloji*'nin EBSCO ile anlaşması Kasım 2017'de yapılır (Antropoloji Arşivi) ve dergi Academic Search Complete veritabanına Ocak 2017'den itibaren dâhil edilir. Dergi daha sonra Academic Search Ultimate veritabanına EBSCO tarafından aktarılır (Academic Search Ultimate, t.y.).

Anahtar kelime ve konu incelemeleri R kodlama dili (R Core Team, 2021) ile çalışan jamovi (The jamovi project, 2022) yazılımının verilerin incelendiği tarihteki (Mayıs-Haziran 2023) en güncel sürümü ile incelenmiştir.

Dergiye ait toplanan bilgiler şu şekildedir: Yayın türü, yayının tez veya tebliğ mi oluşu, yazar(lar)ın isimleri, yazar(lar)ın kurumsal/meslekî ilişki bilgileri, yazının dili, yazının başlığı, yazıda standart bir öz/özet ve *abstract* olup olmayışı, Türkçe ve İngilizce anahtar kelimeler, sayının yayın yılı, varsa sayının hazırlanma yılları, cilt ve sayı bilgisi, yazıların ilk ve son sayfaları, beş adet konu kategorisi bilgisi, yazar(lar)ın kendine atıf sayısı, yazar(lar)ın *Antropoloji*'ye atıf sayısı, yazar(lar)ın belirli 19 yayına gösterdikleri atıfların sayısı, yazıların fonlanıp fonlanmadığı bilgisi, yazıların URL ve DOI bağlantıları, yazılara ve yayımlandıkları sayılara dair gerekli görünen fazladan notlar, sayıların alan bilgisi ve editör isimleri.

Dergide genel olarak sınıflanmış paleoantropoloji, fizik antropoloji, sosyal antropoloji ve adli antropoloji alanlarına dair en çok atıf alabileceğini düşünerek belirlediğim 19 yayın ise şu şekildedir: *Türk Antropoloji Mecmuası, Belleten, DTCF Dergisi, Araştırma Sonuçları, Kazı Sonuçları, Arkeometri Sonuçları, folklor/ edebiyat, Millî Folklor, American Journal of Physical (Biological) Anthropology, Journal of Human Evolution, International Journal of Osteoarchaeology, Evolutionary Anthropology, HOMO, Anthropologischer Anzeiger, Collegium Antropologicum, Adli Tıp Dergisi, Adli Bilimler Dergisi, Journal of Forensic Sciences, Forensic Science International.*

Araştırma soruları

Tüm bu bilgiler de dikkate alınarak, çalışmanın sonunda ulaşılmaması beklenen yanıtlar adına şu sorulara cevap aranmıştır: (1) *Antropoloji*'deki eserlerin sayısı ve yazıların tür dağılımı nasıldır? (2) dergide yayımlanan yazıların yıllara göre dağılımı nasıldır? (3) dergide yazı yazan yazarların ilişki/meslekî bilgilerinin dağılımı nasıldır? (4) dergide yayımlanan yazıların dil dağılımı nasıldır? (5) dergide yazılan yazıların anahtar kelime dağılımı nasıldır? (6) dergide yazılan yazıların konu dağılımı nasıldır? (7) dergide yayımlanan eserlerin yazarları kimdir ve yazar sayısı dağılımı nasıldır? (8) dergide yazı yazan yazarların kendilerine atıf sayılarının dağılımı nasıldır? (9) dergide yazı yazan yazarların derginin kendisine atıf sayılarının dağılımı nasıldır? (10) dergide yayımlanan yazıların, belirlenen 19 yayına atıf sayıları nasıldır? (11) dergide yayımlanan çalışmaların fonlanma durumu ve desteklerin kaynağı nedir?

Yöntemsel sorunlar ve çözümler

Bu sorulara cevap aranırken belli bazı noktalara dikkat edilmiştir. Yazarların isimlerinin farklı şekilde verildiği durumlarda bu isimler tek bir kişi olarak birleştirilmiştir (örn. Enver Bostancı / Enver Yaşar Bostancı / Enver

Y. Bostancı). Yazarların akademik/kurumsal ilişki bilgileri açık olarak verilmemişse, fakat yazarlar kişisel olarak tanınıyor ve yazıyı yazdıkları yıllardaki bilgileri biliniyorsa tarafımda tamamlanmıştır (örn. DTCF Antropoloji Bölümü / DTCF Antropoloji Bölümü Sosyal Antropoloji Anabilim Dalı). Eğer aynı kurumlar tarihsel olarak isim değişikliğine gittiyse (örn. Birim, Kürsü, Anabilim Dalı) hepsi en güncel olan tek bir kategoride değerlendirilmiştir. Buradaki en büyük sorun zamanında Antropoloji'ye dâhil olan Halkbilim ve Etnoloji kürsülerinde yaşanmıştır; örneğin Orhan Acıpayamalı ve Nermin Erdentuğ'un kurum bilgileri kimi zaman Etnoloji Kürsüsü, kimi zamansa Sosyal Antropoloji birimi olarak yayımlanmıştır. Halkbilim Kürsüsü de benzer bir sorun yaşamıştır. Dolayısıyla tüm bu farklı bilgileri tek bir grupta toplamak adına hepsi Sosyal Antropoloji kategorisinde değerlendirilmiştir. Daha güncel olarak Halkbilim Bölümü'ne mensup yazarlar (örn. Pınar Kasapoğlu Akyol) kendi bölümü olan Halkbilim Bölümü'nde kalmaya devam etmiştir.

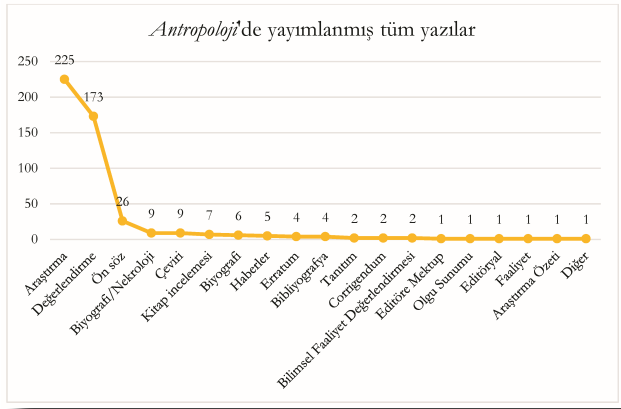
Yazıların lisans, yüksek lisans ve doktora tezlerinden mi yoksa tebliğlerden mi üretildiğine dair sınıflandırma yapılırken, yazarları şahsen tanısam ve makalelerinin tezlerinden üretildiğini bilsem dahi bu bilgi yayında açıkça verilmemişse tezdin üretilmediği kabul edilmiştir.

Yazılarda özellikle *abstract* ya da öz olduğu belirtilmedikçe "Özet ve Netice" ya da "Özet" gibi kısımlar not edilmiştir; bilhassa eski sayılarda "Öz" ve "Abstract" başlıkları mevcut olmadığından bu değişimi takip etmek adına bu bilgiler toplanmıştır.

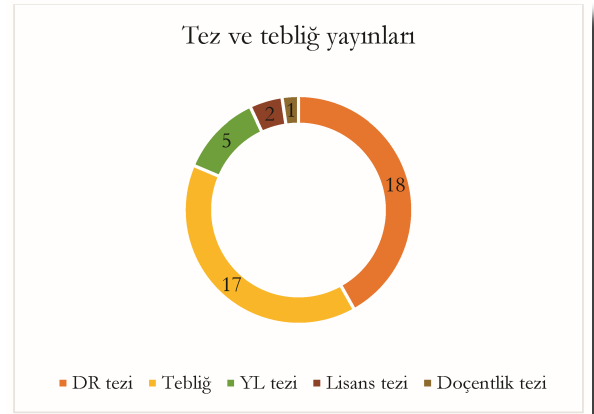
Yazar(lar)ın kendilerine verdiği atıflar hesaplanırken çevirilere verilen atıflar da toplam atıf sayısına dâhil edilmiştir. Birden çok yazarın olduğu eserlerde her yazarın kendine atfı ayrı ayrı hesaplanmıştır. Buradaki en büyük sorunla, bilhassa eski sayılarda, yazar(lar)ın eserlerini iki ayrı dilde yayımladıkları yazılarda karşılaşmıştır. Bu yazılar özet mahiyetinde değil de tam metin olarak yayımlanmışlarsa ayrı bir yayın olarak değerlendirilerek yazar(lar)ın hem kendilerine hem de başka yayınlara atıfları, hesaplanan genel atıf sayılarına dâhil edilmiştir.

Eserlerde çalışmaların fonlanıp fonlanmadığına dair bilgiler açıkça belirtilmediği sürece çalışmaların maddi destek almadığı kabul edilmiş, bu bilgiler yalnızca doğrudan fonlanma/proje bilgisini açıkça belirten eserler için kaydedilmiştir.

Her iki dilde belirtilen anahtar kelimelerden toplam yedi tanesi kaydedilmiş, bu bilgiler veri tabanlarındaki (örn. DergiPark) şekliyle değil de dergide yayımlandıkları şekliyle dikkate alınmıştır. Eserlere ait genel bir sınıflandırma yapabilmek adına beş temel konu başlığı belirlenmiş, anahtar kelimelerde yeterince ifade edilmediği düşünülen konular bu başlık altında yeniden sınıflandırılmıştır.

Şekil 1. Dergide yayımlanmış tüm yazıların sayısal dağılımı

Şekil 2. Dergide yayımlanmış tez ve tebliğ metinlerinin sayısal dağılımı

Bulgular

Eser sayısı ve yazıların türü

Antropoloji'nin ilk sayısından mevcut son sayısına (45. sayı) kadar yayımlanmış her türlü yazının toplam sayısı 480'dir. Bu yazılar arasında en çok araştırma makalelerinin (225, %46,9) ve değerlendirme makalelerinin (173, %36,0) olduğu görülmüştür. Geri kalan yazıların (82, %17,1) ise ön söz, biyografi/nekroloji, çeviri, kitap inceleme, çeviri, düzeltme (*Corrigendum/Erratum*), haberler, bibliyografya, bilimsel faaliyet değerlendirmesi, tanıtım, editöre mektup, faaliyet, olgu sunumu, araştırma özeti ve diğer (anket sorusu) kategorilerinde dağılım gösterdiği anlaşılmıştır (Şekil 1).

Tüm yazılardan araştırma özeti, bilimsel faaliyet değerlendirmesi, diğer (anket sorusu), faaliyet, haberler, ön söz ve tanıtım kategorileri hariç tutulup

Corrigendum ve *Erratum* ile Biyografi ve Biyografi/Nekrolojiler birleştirildiğinde (sırasıyla Düzeltme ve Biyografi) ise dağılım pek tabii değişmiştir. Bu hesaba göre toplam yazı sayısı 441'e düşmüştür. Bu kategoride 225 araştırma makalesi (%51,1), 173 değerlendirme makalesi (%39,2), 15 biyografi (%3,4), 9 çeviri (%2,0), 7 kitap inceleme (%1,6), 6 düzeltme yazısı (%1,4), 4 bibliyografya (%0,9) ve birer olgu sunumuyla editöre mektup bulunmaktadır (sırasıyla %0,2 ve %0,2). 441 yazı üzerinden hesaplandığında yıl başına düşen ortalama yazı sayısı 7,35, sayı başına düşen ortalama yazı sayısı ise 9,8 olmuştur.

Derginin hakemli bir dergi olarak yayımlanmaya başladığının açıkça beyan edildiği 2002 tarihli 14. sayısından itibaren bir hesaplama yapıldığıdaysa, hakem incelemesinden geçtiğinden emin olunan araştırma ve değerlendirme makaleleri ile kitap inceleme, olgu sunumu ve çevirilerin sayısı 242'ye düşmüştür.

Tablo 1. Dergide yayımlanmış tüm türden yazıların (ön söz, haberler vs. dâhil) yıl ve sayılara göre dağılımı

Sayı	Basım yılı	Yayımlanan yazı	Yıllık toplam yazı sayısı	Sayı	Basım yılı	Yayımlanan Yazı	Yıllık toplam yazı sayısı
1	1964	11	11	24	2012	8	8
2	1966	12	12	25	2013	8	16
3	1967	11	11	26	2014	6	13
4	1969	22	22	27	2015	7	18
5	1971	12	12	28	2016	8	17
6	1973	15	15	29	2017	12	14
7	1975	19	19	30	2018	7	15
8	1978	11	11	31	2019	8	15
9	1980	8	8	32	2020	10	17
10	1982	14	29	33	2021	7	14
11	1985	15	29	34	2022	7	14
12	1998	29	29	35	2023	7	15
13	2002	16	16	36		8	15
14	2002	11	21	37		11	26
15	2003	10	14	38		15	26
16	2003	9	14	39		15	25
17	2004	5	11	40		10	25
18	2004	6	11	41		19	30
19	2006	5	10	42		11	30
20	2006	5	10	43		12	22
21	2008	5	7	44		10	22
22	2010	7	6	45		12	
23	2010	6	6	46		12	
						Bu sayı	

Tablo 2. Dergide yayımlanmış araştırma ve değerlendirme makaleleri ile olgu sunumları, kitap incelemeleri ve çevirilerin yıl ve sayılara göre dağılımı

Sayı	Basım yılı	Yayımlanan yazı	Yıllık toplam yazı sayısı	Sayı	Basım yılı	Yayımlanan Yazı	Yıllık toplam yazı sayısı
1	1964	8	8	24	2012	8	8
2	1966	9	9	25	2013	6	13
3	1967	11	11	26	2014	7	10
4	1969	17	17	27	2015	4	12
5	1971	11	11	28	2016	6	13
6	1973	15	15	29	2017	7	10
7	1975	17	17	30	2018	5	13
8	1978	9	9	31	2019	9	22
9	1980	8	8	32	2020	4	23
10	1982	13	27	33	2021	6	26
11	1985	14	27	34	2022	4	18
12	1985	27	27	35	2023	6	Şimdilik 10
13	1998	14	14	36		7	
14	2002	9	18	37		9	
15	2003	9	13	38		13	
16	2004	8	10	39		14	
17	2006	5	10	40		9	
18	2008	5	7	41		17	
19	2010	5	6	42		9	
20		5		43		11	
21		5		44		7	
22		7		45		10	
23		6		46		Bu sayı	

Bu kategoride 137 araştırma makalesi (%56,6), 100 değerlendirme makalesi (%41,3), 3 kitap incelemesi (%1,30), 1 olgu sunumu (%0,4) ve 1 çeviri (%0,4) bulunmaktadır.

Antropoloji'de çeşitli tez ve tebliğlerden üretilerek yayımlanan eser sayısı ise 43'tür. Bunlardan 18'i (%41,8) doktora tezi, 5'i (%39,5) yüksek lisans tezi, 2'si (%4,7) lisans tezi, 1'i (%2,3) doçentlik tezi, 17'si (%39,5) ise tebliğlerden üretilmiş yayınlardır (Şekil 2).

Yazıların yıllara göre dağılımı

Dergide yayımlanan yazıların yıllara göre dağılımına bakıldığında tek bir sayıda yayımlanan en çok yayının, 1985 tarihli 12. sayıda 29 eserle olduğu görülmüştür. Şayet bir yılda çıkan iki sayı birden dikkate alınırsa, 2021 senesi 41. ve 42. sayılarda yayımlanan toplam 30 yazı ile tüm dergi tarihinin en çok yayın üretmiş senesidir. Bunu 1982 tarihli 10. ve 11. sayılarda yayımlanmış toplam 29 eser takip eder. *Antropoloji*'nin yayın hayatı boyunca en az yayın ürettiği sene ve sayılar ise sırasıyla 1980 (8 yazı) ve 2012'dir (8 yazı). Ancak bu istatistiklere dergide yayımlanmış ön sözlerin, biyografilerin, tanıtımların, düzeltmelerin ve geri kalan her türlü yazı türünün dâhil olduğu unutulmamalıdır (Tablo 1).

Her ne kadar 2002 öncesi sayılarda yayımlanmış yazıların (1-13. sayılar) hakemli olup olmadığına dair açık bir ifade bulunamamış olsa da normal bir akademik yayın sürecinde hakem değerlendirmesinden geçmesi gereken araştırma ve değerlendirme makaleleri ile

olgu sunumları, kitap incelemeleri ve çevirilerin yıllara ve sayılara göre dağılımına bakıldığında tek bir sayıda yayımlanan en çok yayının yine 1985 tarihli 12. sayıda 27 eserle olduğu görülmüştür. Bir yılda iki sayının çıktığı 1982 tarihli 10. ve 11. sayılarda yayımlanmış toplam eser sayısı da 27 ile en yüksektir. 2021 tarihli 41. ve 42. sayılarda toplam 26 yazı yayımlanmıştır. Kısacası her türlü yazının dâhil olduğu sınıflandırma ile yalnızca hakem değerlendirmesinden geçecek yazı türlerinin dâhil olduğu sınıflandırmada en yüksek eser sayıları aynıdır; 1982, 1985 ve 2021. Hakemli olması gereken yazı sınıflandırmasında ise en az yayın -sırasıyla 7 ve 6 yazı ile- 2008 ve 2010 tarihli 22. ve 23. sayılarda yapılmıştır (Tablo 2).

Yazarların ilişki/meslekî bilgilerinin dağılımı

İstatistiklerin hesaplanmasının en sorunlu olduğu kategori yazarların ilişki bilgileri olmuştur. Bu durumun müsebbibi, daha önceden bahsedildiği gibi yaklaşık 100 senelik bir süreçte kurumların yapı ve isim değiştirmesi, kimi yazarların bir kurumla ilişkisinin olmaması, ilişki bilgilerinde yalnızca unvanların paylaşılması ya da yazarların kimi durumlarda hiçbir ilişki bilgisi paylaşmaması gibi durumlardır.

Yöntem kısmında da bahsedildiği üzere yazarların ilişki bilgilerinin bir araya toparlanması ve sadeleştirilmesi sonucunda -ön söz ve benzeri her türlü yazının dâhil edildiği listeye göre- ilişki bilgileri hesaplandığında "Yazarsız" olarak sınıflandırılmışlar hariç tutulduğunda

Tablo 3. Dergide yayımlanan yazıların yazarlarının ilişki bilgisi

Bölüm/Anabilim Dalı ilişki bilgisi	İlişki sayısı	İlişkinin tüm ilişkilere oranı (%)
DTCF Antropoloji Bölümü	267	43,2
(Paleoantropoloji Anabilim Dalı)	(59)	(9,5)
(Fizik Antropoloji Anabilim Dalı)	(56)	(9,1)
(Sosyal Antropoloji Anabilim Dalı)	(30)	(4,9)
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Antropoloji Bölümü	10	1,6
İstanbul Üniversitesi Antropoloji Bölümü	10	1,6
Hacettepe Üniversitesi Antropoloji Bölümü	9	1,5
Hitit Üniversitesi Antropoloji Bölümü	9	1,5
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Antropoloji Bölümü	7	1,1
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Antropoloji Bölümü	4	0,6
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Antropoloji Bölümü	2	0,3
Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Antropoloji Bölümü	2	0,3
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Antropoloji Bölümü	1	0,2
Bartın Üniversitesi Antropoloji Bölümü	1	0,2
Mardin Artuklu Üniversitesi Antropoloji Bölümü	1	0,2
Süleyman Demirel Üniversitesi Antropoloji Bölümü	1	0,2
Yüksek lisans öğrencileri	7	1,1
Doktora öğrencileri	23	3,8
Genel Antropoloji Bölümleri toplamı	324	52,4
Geri kalan tüm ilişkiler	264	42,7
Tüm ilişkilerin toplamı	618	100

toplam 198 farklı ilişki bilgisine ulaşılmıştır. Bu ilişkilere mensup yazarlar toplandığında 618 kişi olduğu görülür; fakat bazı yazarların birden çok kurumla ya da meslekle ilişkili olduğu da dikkate alınmalıdır.

Bu ilişkiler içinde 267 yazının (%43,2) DTCF Antropoloji Bölümü'nden olduğu görülür. Bölümün resmî yapılanması içindeki üç anabilim dalından birine mensubiyeti doğrudan bildiren yazılar temel alındığında 59 ile en çok Paleoantropoloji Anabilim Dalı, sonra 56 ile Sosyal Antropoloji Anabilim Dalı ve son olarak 30 ile Fizik Antropoloji Anabilim Dalı ilişkisi görülmüştür. Fakat buradaki Sosyal Antropoloji Anabilim Dalı ilişkilerinin YÖK öncesi üniversite yapılanması sürecinde Halkbilim ve Etnoloji kürsülerini de içerdiğini tekrar belirtmek gerekir (Tablo 3). Türkiye'deki diğer antropoloji bölümlerine bakıldığında Bartın ve Süleyman Demirel Üniversiteleri'ndeki antropoloji bölümlerinin şu anda faal olmadığını, kimi araştırmacıların başka bölümlerde kadrolu olduğunu ve çalışmalarını başka ilişkilerle yayımladıklarını da hatırlatmak gerekir.

İlişkiler içindeki 2 lisans mezunu, 1 yüksek lisans mezunu, 9 da doktora mezunu düzeyinde bağımsız araştırmacı bulunmuştur. Öğrenci olarak beyan edilen toplam 30 ilişki ise tüm ilişkiler içinde %4,9 oranında yer kaplamaktadır.

İlişkilerin tamamına bakıldığında çok farklı alanlar ve birkaç uluslararası ilişki görülmüştür. Dergide en çok ilişki gösteren alanlar adli bilimler, halkbilim, arkeoloji ve başta özellikle anatomi olmak üzere tıbbî alanlar olmuştur. *Antropoloji*'nin yazar ilişkilerinin ve dolayısıyla

Tablo 4. Dergideki yazıların yayımlandığı dillerin dağılımı

Yayın dili	Yayın Sayısı
Türkçe	408
İngilizce	55
Türkçe/İngilizce	8
Fransızca	6
Almanca	2
Türkçe/Fransızca	1
Toplam	480

konu çeşitliliğini göstermek açısından bazı alanlar şöyle sıralanabilir: Sosyoloji, eğitim bilimleri, spor bilimleri, müzecilik, istatistik, felsefe, edebiyat, siyaset bilimleri, iletişim bilimleri, gerontoloji, muhtelif sosyal bilimler, jeoloji, gastronomi ve kimi devlet kurumları.

Yazıların dillere göre dağılımı

Antropoloji'de yayımlanan tüm türden yazıların dil dağılımına bakıldığında derginin temel yayın dilinin 405 yazı ile tabii olarak beklendiği şekilde Türkçe olduğu görülmüştür. Bunu İngilizce yayımlanmış 55 yazı takip eder. Diğer dilleri de içeren bilgiler Tablo 4'te verilmiştir. Derginin son Fransızca ve Almanca metinleri 1985 tarihli 12. sayıda yayımlanmıştır.

Yazıların anahtar kelime dağılımları

Antropoloji'de bugüne dek yayımlanmış toplam 399 araştırma ve değerlendirme makalesinin hem Türkçe hem de İngilizce anahtar kelimelerinin dağılımına bakıldığında, anahtar kelime kullanımının ilk kez 1998

Tablo 5. Dergide yayımlanmış makalelerde en sık kullanılan Türkçe ve İngilizce anahtar kelimelerin kullanım sayısı

Anahtar kelimeler	Kullanım sayısı	Anahtar kelimeler	Kullanım sayısı
Türkçe		İngilizce	
antropometri	23	<i>anthropometry</i>	19
Anadolu	17	<i>Anatolia</i>	16
adli antropoloji	16	<i>forensic anthropology</i>	16
antropoloji	9	<i>anthropology</i>	8
kimlik	9	<i>identity</i>	9
paleopatoloji	8	<i>paleopathology</i>	9
cinsiyet tayini	6	<i>sex determination</i>	6
ergonomi	6	<i>ergonomics</i>	6
paleodemografi	6	<i>paleodemography</i>	5
beslenme	5	<i>dental anthropology</i>	5
Dilkaya	5	<i>discriminant analysis</i>	5
etnografi	5	<i>ethnography</i>	5
göç	5	<i>migration</i>	5
obezite	5	<i>obesity</i>	7
Türkiye	5	<i>Turkey</i>	5
uygulamalı antropoloji	5	<i>applied anthropology</i>	5
		<i>Body Mass Index</i>	5
		<i>gender</i>	5
Tüm Türkçe anahtar kelime sayısı	995	Tüm İngilizce anahtar kelime sayısı	1007

tarihli 13. sayıda başladığı görülmüştür.¹³ 2002-2004 seneleri arasında neredeyse her makalede anahtar kelime kullanılırken her iki dilde de eksiksiz olarak kullanılmaya başlandığı sayı 2005 tarihli 20. sayı olmuştur.

Dergideki araştırma ve değerlendirme makalelerinde her biri farklı toplam 762 Türkçe anahtar kelime kullanılmıştır. Birbiriyle aynı olanlarla birlikte hesaplandığında toplam 995 Türkçe anahtar kelime kullanılmıştır. Aynı sayıdaki makalelerde her biri farklı toplam 782 İngilizce anahtar kelime kullanılmıştır. Birbiriyle aynı olanlarla birlikte hesaplandığında toplam 1007 İngilizce anahtar kelime kullanılmıştır. En sık kullanılan Türkçe ve İngilizce anahtar kelimelerin dağılımı Tablo 5'te verilmiştir.

Yazıların konulara göre dağılımı

Antropoloji'de yayımlanan konular, daha önceden bahsedildiği gibi, anahtar kelimelerde yeterince ifade edilmediği düşünülen durumlara karşın belirlenmiştir. Dergideki her türden 480 yayının konuları toparlandıktan sonra bazı başlıklar sadeleştirme adına birleştirilmiştir. Örneğin "Ağız ve diş sağlığı" konusu "Dental antropoloji"ye; "Boy tahmini, boy hesaplama" konuları "Boy uzunluğu"na; "Anneler" konusu "Annelik"e; "Erkek" konusu "Erkekler"e; "Alevi" konusu

"Alevilik"e; "Strauss" gibi kişilerin soy isimlerine dair konular "Claude Lévi-Strauss" gibi ilgili kişilere; "İklim değişikliği" konusu "İklim"e; "Ölçülemeyen özellikler" konusu "Varyasyon"a dâhil edilmiştir. Sınıflandırmalar sadeleştirilirken bu mantık gözetildikten sonra toplam konu sayısı 999, tüm bu konuların kullanım sayısının toplamı ise 2110 olarak hesaplanmıştır. Tüm türden yazılar konularına göre sınıflandırıldığında ilk 10 sırada şu konu başlıkları yer almıştır: "Türkiye" 41 kere¹⁴, "Antropometri" 37 kere, "Kültür" 30 kere, "Anadolu" 27 kere, "Etnografi" 25 kere, "Ön söz" 24 kere, "Köy" 22 kere, "Biyografi" 21 kere, "Taş alet" 20 kere ve "Adli Antropoloji" 18 kere.

Yazarların dağılımı

Antropoloji'de yayın yapan farklı araştırmacıların sayısı 295, çeviri yapanların sayısı ise 7'dir; ancak çeviri yapanlardan beşi aynı zamanda yazar olarak da eser ürettiğinden dergide faal olarak adı geçen toplam 297 farklı kişi yer almıştır. Ayrıca Antropoloji Bilimleri Enstitüsü'nün, Dergi Editörlüğü'nün ve yine dergi ekibinin isimsiz çıkardığı haber ve faaliyet yazıları da mevcuttur. Bu dağılımın sıklık sayısını barındıran bilgiler Tablo 6'da verilmiştir. Tarihsel geçmişi yansıtmaması açısından bilgi sunan biyografi ve nekroloji yazıları ise dergide sıkça yer bulmuştur. Kolaylıkla anlaşılabilmesi açısından bu yazıların listesi Tablo 7'de verilmiştir

¹³ Ek bir bilgi olarak, Bostancı'nın (1975) münferit yayını saymazsak, bu sayı aynı zamanda akademik standartlarda bir "Özet" ve "Abstract" kullanımına da ilk kez başlanan sayıdır. "Özet" başlığının "Öz"e dönmesi ise daha önceden de bahsedildiği gibi 2016 tarihli 31. sayıda gerçekleşir.

¹⁴ "Türkiye" konu başlığının kullanım sıklığının "41 kere maşallah!" lafındaki miktarla denk gelmiş olması tamamen tesadüftür.

Tablo 6. Dergide en sık yayın yapan yazarlar ve yazı türlerinin sayısal dağılımı

Yazı türü ve yazarları	Yazı sayısı	Yazı türü ve yazarları	Yazı sayısı
Araştırma		Ön söz	
Enver Yaşar Bostancı	24	Ayla Sevim Erol	20
Mehmet Sağır	16	Erksin Güleç	3
Timur Gültekin	14	Nermin Erdentuğ	1
Galip Akın	12	Antropoloji Bilimler Araştırma Enstitüsü	1
İsmail Özer	12	Tahsin Özgüç	1
Başak Koca Özer	7		
Refakat Çiner	6	Olgu sunumu	
Nermin Erdentuğ	6	İbrahim Sarı	1
Fikret Ozansoy	6	Ayşen Açıklol	
		Kitap incelemesi	
Değerlendirme		İzzet Duyar	1
Nermin Erdentuğ	17	Seniha Tunakan	1
Orhan Acıpayamlı	10	Gürbüz Erginer	1
Galip Akın	7	Emre Aktürk	1
Timur Gültekin	6	Emre Çıtak	1
Erksin Güleç	6	Akın Konak	1
Zafer İlbars	5	Özgür Bulut	1
Işın Yalçınkaya	5	İsmail Hızlıol	1
Deren Çeker	4		
Urungu Akgül	4	Editöre mektup	
S. Aygen Erdentuğ	4	Ertuğrul Gökçekuyu	1
Çeviri		Bilimsel faaliyet değerlendirmesi	
S. Aygen Erdentuğ	2	Ayla Sevim Erol, Özgür Bulut, Ceren Aksoy Sugiyama	1
Işın Yalçınkaya	2	Hakan Mutlu, Alper Yener Yavuz, Erhan Tarhan	1
Zafer İlbars	1		
Armağan Saatçioğlu	1	Bibliyografi	
Neriman Samurçay	1	Orhan Acıpayamlı	2
Mahmut Tezcan	1	S. Aygen Erdentuğ	1
Çiğdem Kara	1	Antropoloji Bilimleri Araştırma Enstitüsü	1

Tablo 7. Dergide yayımlanmış biyografi ve biyografi/ nekroloji yazıları, bunların yazarları ve ithaf edildiği kişiler

Biyografi türü ve yazarları	Kime ithafen yazıldığı
Nekrolojiler	
Enver Yaşar Bostancı	Dorothy Elizabeth Garrod
Şevket Aziz Kansu	İ. Kılıç Kökten
Antropoloji Bilimleri Araştırma Enstitüsü	İ. Kılıç Kökten
Antropoloji Bilimleri Araştırma Enstitüsü	Refakat Çiner
Nermin Erdentuğ	Şevket Aziz Kansu
Erksin Güleç	Enver Yaşar Bostancı
Erhan Gürsel Ersoy	Ayhan Ersoy
F. Arzu Demirel	Ayhan Ersoy
P. Sema Aka	Mehmet Yaşar İşcan
Biyografiler	
Berna Alpagut	Zafer İlbars
F. Arzu Demirel	Berna Alpagut
İsmail Özer ve Mehmet Sağır	Erksin Güleç
Timur Gültekin	Galip Akın
Ayla Sevim Erol ve Hakan Mutlu	Metin Özbek
Meltem Dartar Öztan ve Serap Şahinoğlu	P. Sema Aka

Tablo 8. Dergide yayın yapan yazarların kendilerine ve dergiye yaptıkları atıfların dağılımı

Yazarlar	Kendine atf sayısı	Yazarlar	Dergiye atf sayısı
Enver Bostancı	212	Enver Bostancı	78
Galip Akın	41	Nermin Erdentuğ	12
Nermin Erdentuğ	37	N. Damla Yılmaz Usta	9
Erksin Güleç	23	Hakan Yılmaz	8
Fikret Ozansoy	22	Taylan Akkayan	7
İsmail Özer	22	Ayşegül Şarbak	7
Vecihi Özkaya	20	Galip Akın	6
Mehmet Sağır	18	Mehmet Sağır	6
Mary C. Stiner	17	Ahmet İhsan Aytok	6
Timur Gültekin	16	Vedia Emiroğlu	6
Kendine toplam atf sayısı	729	Dergiye toplam atf sayısı	385

Tablo 9. Dergide yayın yapan yazarların belirlenmiş diğer dergilere yaptıkları atıfların dağılımı

Dergiler	Yapılan atf sayısı
<i>Antropoloji</i>	385
<i>Belleten</i>	292
<i>American Journal of Physical (Biological) Anthropology</i>	289
<i>DTCF Dergisi</i>	260
<i>Arkeometri Sonuçları Toplantısı</i>	195
<i>Türk Antropoloji Mecmuası</i>	95
<i>Forensic Science International</i>	88
<i>Journal of Forensic Sciences</i>	79
<i>Journal of Human Evolution</i>	69
<i>Araştırma Sonuçları Toplantısı</i>	63
<i>Kazı Sonuçları Toplantısı</i>	54
<i>International Journal of Osteoarchaeology</i>	35
<i>Adli Bilimler Dergisi</i>	23
<i>Anthropologischer Anzeiger</i>	16
HOMO	12
<i>folklor/edebiyat</i>	9
<i>Adli Tıp Dergisi</i>	9
<i>Collegium Anthropologicum</i>	5
<i>Evolutionary Anthropology</i>	4
<i>Millî Folklor</i>	3
Tüm dergilere toplam atf sayısı	1600

Araştırma ve değerlendirme makalelerinin yazar sayılarına bakıldığında bu iki türden toplam 398 yayını tek yazarlı 286 (%71,9), çift yazarlı 80 (%20,1), üç yazarlı 13 (%3,1), dört yazarlı 12 (%3,0), beş yazarlı 5 (%1,3) ve altı yazarlı 2 yayını (%0,5) oluşturmaktadır. Dolayısıyla dergide en çok tek başına ve iki kişiyle ortak yayını yapıldığı anlaşılmaktadır.

Yazarların kendilerine ve Antropoloji'ye atıfları

Antropoloji'de yayını yapan yazarların araştırma ve değerlendirme makalelerinde kendilerine ve *Antropoloji*'ye atıfları incelendiğinde kendine en çok atf yapan kişi 212 atıfla Dr. Enver Bostancı olmuştur. Kendine hiç atf yapmayan 171 yazar vardır. Toplam kendine atf sayısı ise 729'dur.

Yazarların makaleleri içinde dergiye yaptıkları atıflar incelendiğinde en fazla atfı Dr. S. Aygen Erdentuğ'un 136 atıfla yaptığı görülmüştür; ancak bu yüksekliğin sebebi yazarın yapmış olduğu bibliyografya çalışmasıdır. Dolayısıyla yalnızca araştırma ve değerlendirme makalelerine bakıldığında dergiye 78 atıfla en çok atf yapan yazarın —tıpkı kendine atıflarda olduğu gibi— Dr. Enver Bostancı olduğu görülmektedir. Dergiye hiç atf yapmayan 225 yazar vardır. Dergiye yapılan toplam atf sayısı ise 385'tir. En sık atıflara dair bilgiler Tablo 8'de verilmiştir.

Yazarların diğer dergilere atıfları

Antropoloji'de yayını yapan yazarların alanda en çok atf aldığı bilinen 19 dergiye ve *Antropoloji*'ye yaptıkları atıfların dağılımı Tablo 9'da görülebilir.

Yayımlanan makalelerin fon/destek dağılımı

Antropoloji'de yayımlanan ve destek aldığı açıkça belirten makalelerin sayısı 12'dir. Destek alınan kurumlar arasında Ankara Üniversitesi Araştırma Fon Müdürlüğü, *National Science Foundation Archaeology Program*'ın CAREER hibesi, Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi (BAP) Koordinatörlüğü, Bolu Abant İzzet Baysal BAP Koordinatörlüğü, Ardahan Üniversitesi BAP Koordinatörlüğü, Özyeğin Üniversitesi, 100/2000 YÖK Doktora Bursiyer Programı, TÜBİTAK 1001 projesi ve son olarak İTÜNOVA Teknoloji A.Ş. Ariteknokent Ar-Ge Destek Programı ile LC Waikiki Mağazacılık Hizm. Tic. A.Ş.'nin iş birliği yer almıştır.

Tartışma

Uzun ama karmaşık geçmişiyle Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi'ndeki Antropoloji kurumunun eğitim-öğretim faaliyetlerinin yanında bu kurumun doğrudan bilgi üreten bir organı olarak *Antropoloji*, kendine ait 60 senelik geçmişinde kurumunun ve Türkiye politik ve dolayısıyla akademik ortamının değişikliklerine ayak uydurmaya çalışırken belli zamanlarda duraksama yaşasa da günümüze dek 480 farklı

türden yazıya ev sahipliği eder. Derginin bağlı olduğu fakültenin 1942'de yayımlanmaya başlayan ve 2020'ye kadarki süreçte toplam 1668 makale yayımlayan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi'ne (Özel vd., 2021) nazaran daha genç ve daha alan odaklı olmasına rağmen *Antropoloji*'de yayımlanan ortalama makale sayısının azımsanamayacağı söylenebilir. Ancak Türkiye'de uzun süre biricik alan dergisi olarak yayımlandığı göz önünde tutulursa ortalama makale sayısının yeterli seviyede olmadığı da düşünülebilir. Derginin herhangi bir ödenek almadan, tamamen gönüllülük esaslı bir editoryal ve hakem sürecinin olduğu düşünüldüğünde, kesintili de olsa 60 yıldır süren bir yayın hayatının antropoloji disiplini için önemi anlaşılabilir. Nitekim Nazmi Kozak'ın 1999-2017 yılları arasında Türkiye'deki akademik dergileri incelediği beş çalışmanın sonuçlarına göre (Kozak'tan akt. Herkese Bilim Teknoloji, 2020) ülkedeki akademik/bilimsel dergilerin ortalama ömürleri 16,7 yıl ve Ankara Üniversitesi dergilerinin ortalama yaşı 32,1 iken *Antropoloji*'nin her iki ortalamanın çok üstünde kalan yayın hayatı da derginin önemli geleneğini yansıtmaktadır.

Bulgulara bakıldığında derginin 2002 tarihli 14. sayısından itibaren hakemli bir dergi olduğu anlaşılrsa da gelen makalelerin önceki akademik değerlendirme sürecine dair kesin bir bilgiye erişilememiştir. Yine de 2002'den sonra dergide daha kapsamlı bir yayıncılık anlayışının benimsendiği sonucuna ulaşılabilir. Özellikle son birkaç sene içinde derginin yayıncılık anlayışının uluslararası standartlara uyum istikâmetine yönelmesi ve hem görsel hem de editoryal olarak tutarlı bir tutum takınması ile yeni dizinlere girmiş olduğu ve yenilerine başvurmaya hazırlandığı da anlaşılmaktadır.

Derginin tek bir baş editörle yayımlandığı yıllarda Erksin Güleç'in 2002-2004 seneleri arasında editörlüğünü yaptığı 14-18. sayılar aksamadan çıkmıştır (EK Tablo 1). 2004-2012 seneleri arasında Zafer İlbars editörlüğünde çıkan 19-24. sayılar, basımı en çok aksayan sayılar olmuştur. 2013-2023 arasında Ayla Sevim Erol editörlüğünde çıkan 25-45. sayılar ise yine hiç aksamadan yayımlanmıştır ve derginin en düzenli yayın hayatı bu döneme denk gelmektedir. Buna göre, Timur Gültekin'in 2018-2022 arasında üstlendiği bölüm başkanlığı döneminde dergi editörlüğünü kendinden önceki bölüm başkanı Ayla Sevim Erol'dan almadığı istisna haricinde, derginin yönetiminin genelde kürsü başkanı, enstitü müdürü ya da bölüm başkanlarınca üstlenildiği de anlaşılmaktadır.

Eldeki bilgilere göre derginin en azından 2000'li yıllara kadar Amerikan doları fiyatlandırması ile yurtdışı satışının da olduğu anlaşılmaktadır. Son 5 senedir ise yalnızca elektronik olarak tamamen açık erişimli yayımlanması ile ekonomik kazançtan/katkıdan ziyade erişilebilirliğin ve görünürlüğün ön planda tutulduğu da

göze çarpmaktadır.

Antropoloji eski sayılarında lisans ve doçentlik tezlerine ait makaleler yayımlanmış bir dergi olsa da yüksek lisans ve doktora tezlerinden üretilmiş makalelere bir yayımlanma sahası sağlamaktadır. Bilginin doğrudan yöntemsel araştırmayla üretildiği tezlerin görünürlük kazanması ve bölümde (anabilim dalında) yüksek ihtisasını gören öğrencilerin ilk akademik yayınlarını gönderebilecekleri bir ortamın erişilebilirliği de disiplinin bilgi üretimi ve paylaşımı konusunda ilerlemesine katkı sağlamıştır denebilir. Tezlerin haricinde yazarların meslekî ilişkilerine bakıldığında lisans mezunları dâhil her eğitim düzeyinden araştırmacının dergide yayın yapmış olması, derginin yazarların tedrisatından çok yazılarının dikkate alındığını da göstermektedir.

Bir bölüm dergisi olarak *Antropoloji*'nin yayınlarının %43'ten fazlası yine aynı bölüme mensup araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Daha ayrıntılı bakıldığında en çok Paleoantropoloji ve Sosyal Antropoloji Anabilim Dallarından yayın üretildiği görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında biyolojik ve sosyal antropoloji disiplinleri arasında dergide bir ayırım gözetilmediği sonucuna erişilebilir.

DTCF Antropoloji Bölümü haricinde yayın yapan diğer faal antropoloji bölümlerine bakıldığında Yeditepe Üniversitesi Antropoloji Bölümü haricinde Türkiye'deki her antropoloji bölümünden en az bir eser yayımlanmıştır. En yeni antropoloji bölümü olan Hacı Bayram Veli Üniversitesi Antropoloji Bölümü'nün dahi bir yayını olduğu düşünüldüğünde, dergideki yayınlar üzerinden DTCF Antropoloji Bölümü'nün Yeditepe Üniversitesi Antropoloji Bölümü'yle akademik bağlarının zayıf olduğu çıkarımı da yapılabilir.

Antropoloji hem bir dergi hem de bir disiplin olarak çok büyük bir yelpazede araştırmacıya ve disipline yayın gönderme ve iş birliği imkânı sağlamıştır. Başta sosyoloji, halkbilim ve arkeoloji olmak üzere sosyal ve beşerî bilimler, yer bilimleri, doğa bilimleri, adli bilimler, iletişim bilimleri ve hatta gastronomi alanlarından yazarlar dergide yayın yapmışlardır.

Dergi günümüzde ulusal bir dergi olarak sınıflandırılmış olsa da bilhassa eski sayılarında Fransızca ve Almanca yayınlar da kendine yer bulmuştur. Türkçe yayınların oranı yaklaşık %85'ken İngilizce yayınların oranı ise %11,5 olmuştur.

Dergide yayımlanmış yazıların anahtar kelime ve konu dağılımlarına bakıldığında antropolojinin her disiplininden yayın ilk 15'e girebilmiştir. Konu özelinde bakıldığında "Türkiye" ve "Anadolu" konu başlıklarının kendine çok sık yer bulması, derginin yapısı ve geçmişi düşünüldüğünde şaşırtıcı değildir. Dergideki konu dağılımına bakıldığında birbiriyle çok ilgili konuların farklı biçimlerde kullanıldığı görülmüştür. Bu açıdan disiplinin içindeki terim karmaşası da dikkat

çekmektedir. Anahtar kelime kullanımında da benzer bir sorun yaşanmıştır.

Yayın sayısı en yüksek yazarlar arasında eski hocalardan Enver Yaşar Bostancı ve Nermin Erdentuğ listenin başını çekmektedir. Günümüz hocalarına bakıldığında Mehmet Sağır, Timur Gültekin, İsmail Özer gibi bölümde hâlâ öğretim üyeliği yapmakta olan kişilerin en fazla yayını çıkarttığı görülebilir. Bu durum bu yazarların üretkenliğinin yanında hocaların tez danışmanlığı yaptığı öğrencilerle birlikte ikinci isim olarak yayın yapmış olmalarıyla da muhakkak ilgilidir.

Antropoloji, yayımladığı 9 nekroloji ve 6 biyografi yazısı ile alanın tarihsel geçmişine ışık tutması açısından önemli bir misyon yüklenmiştir. Burada özellikle dikkat çeken Muzaffer Süleyman Şenyürek'in vefatına ve Nermin Erdentuğ'un emekliliğine herhangi bir sayının ithaf edilmemesi olmuştur. Derginin ilk sayısı Şenyürek'in vefatından sonrasına denk gelmesine rağmen dergide bir nekrolojinin yayımlanmamış olması, bu görevi başka dergilerin (Ozansoy, 1961; Sayılı, 1962) üstlenmiş olması açıkçası üzücüdür. Nermin Erdentuğ içinse hocanın kendisinin böyle bir yazıyı istemediği literatürden takip edilebilir (Erdentuğ, A., 2000a). Derginin haberlere ve faaliyetlere ayırdığı yer ise biyografilerde olduğu kadar geniş değildir. Resmî bir yayın organı olmasına rağmen bu tarz yayınların eksikliği göze çarpmaktadır ve geliştirmeye açık görünmektedir.

Derginin yazar sayılarına bakıldığında en çok yazının %71,9 ile tek yazarlı, %0,5 ile altı yazarlı olduğu görülmektedir. 6'dan daha fazla yazarlı herhangi bir yazı dergide henüz yer bulmamıştır. Atıflara bakıldığında dergide en çok yayın yapan yazar olan Enver Bostancı'nın hem kendine hem de dergiye en çok atıf veren kişi olduğu görülür.

Disiplini yakından ilgilendiren 19 dergiye bakıldığında derginin kendisine yapılan 385 atıf haricinde en çok atıfın *Bulleten'e*, *American Journal of Physical (Biological) Anthropology*'ye, *DTCF Dergisi*'ne ve *Arkeometri Sonuçları Toplantısı*'na verildiği görülür.

Son olarak dergide fonlanarak veya proje çıktısı olarak üretilen yayınların sayısı ise sadece 12'dir. Bu açıdan derginin bu tarz çalışmaların çıktılarının yayımlanması için çok fazla tercih edilmediği anlaşılmaktadır.

Sonuç yerine...

Antropoloji, kendinden önceki *Mecmua*'nın manevî devamı olarak nitelendirilse de son 60 yıllık geçmişinde içerik, yapı ve erişilebilirlik açısından farklı bir evrim geçirmiştir denilebilir. Mevcut çalışma ile bölümün resmî yayın organı olan derginin Türkiye'nin siyasî, politik, bilimsel ve kültürel değişimlerinden nasıl etkilendiği, bağlı olduğu eğitim ve araştırma kurumunda ne gibi bir yer kapladığı, editör kurulu ve hocalarının hayatına dair nasıl tarihsel bir ışık tuttuğunu ve akademik bir yayın olarak bilimsel/

akademik yayıncılık içindeki yerini ortaya koymaya çalıştım. Türkiye Antropolojisi'nde hâlâ lokomotif bir görev üstlenen dergiye dair mevcut çalışmanın, genel bir değerlendirme olarak hem derginin emekçilerine hem de mevcut müstakbel yazar ve okuyucularına bir fikir sunabilmesini umuyor, bu tarz çalışmalarda meydana gelebilecek art niyetsiz kaynak eksikliklerine dair okuyucuların anlayış göstereceğini düşünüyorum.

Teşekkür

Toparlamakta gerçekten zorlandığım bu makalenin yazımı sürecinde göz büyüten arşivini açan Dr. Serkan Şahin'e, her türlü manevi destekleri için Etem Kandemir, Erhan Korkmaz ve Sefa Keser'e, tarihsel kıymet bilme konusunda hislerimi derinden paylaşan ve ne zaman zora düşsem koşarak gelen Dr. Sibel Önal'a ve görüşme isteğimi ilk seferde kabul edip zamanını ayıran ve ardından da çalışmanın kafamda şekillenmesini sağlayan Dr. Zehra Taşkın'a çok teşekkür ediyorum. Cumhuriyetimizin birinci asrı kutlu olsun; 1923'te yaptık, yine yaparız!

Kaynakça

- 13/6/1946 tarih ve 4936 sayılı Üniversiteler Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna madde eklenmesi hakkında Kanun. (1960, Ekim 28). *T.C. Resmî Gazete*, 10641. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/10641.pdf>
- Academic Search Ultimate. (t.y). *Academic search ultimate magazines and journals*. EBSCO. <https://www.ebsco.com/m/ee/Marketing/titleLists/asn-journals.htm> adresinden 11.07.2023'te edinilmiştir.
- Ak, G. (2015). Türk düşünce hayatında Mediha Esnel (Berkes) ve 1948 DTCF tasfiyeleri ilişkisi üzerine bir inceleme. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 15(30), 251-293. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ctad/issue/25532/269345>
- Akay, Z. (2017, Temmuz 17). Köyden indim şehire, şaşkırdım birdenbire. Ariktera. <https://www.ariktera.com/gorus/koyden-indim-sehire-sasirdim-birdenbire/>
- Aktar, A. (2005, Temmuz 15). Kemalistlerin ırkçılığı meselesi. *Radikal*. https://web.archive.org/web/20051104164712/http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=ktp&haberno=4178
- Ali Nesin. (2017, Haziran 28). *Burası Ankara Üniversitesi, Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi binası. Bu çirkin binayı yapan, yapmakla kalmayıp çok beğenip aydınlatan, en az* [Görsel içerik] [Facebook paylaşımı]. Facebook. <https://www.facebook.com/ali.nesin.77/posts/pfbid085pEs91baAfVYG9zztby6tRuG1LbhzhzLvRGgTFi6vcYfQyKdGx666xnjs6cXXVJl>
- American Psychological Association. (2010). *Publication Manual of the American Psychological Association*, Altıncı baskı. American Psychological Association.
- American Psychological Association. (2020). *Publication Manual of the American Psychological Association*, Yedinci baskı. American Psychological Association.
- Ankara Üniversitesi DTCF binasına çirkin diyen Ali Nesin tepki çekti. (2017, Haziran 29). *Birgün*. <https://www.birgun.net/>

haber/ankara-universitesi-dtcf-binasina-cirkin-diyen-ali-nesin-tepki-cekti-167345

Ankarada bir Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi kurulması üzerine kanun. (1935, Haziran 22). *T.C. Resmî Gazete*, 3035. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/3035.pdf>

Antropoloji Bilimleri Araştırma Enstitüsü. (1975). Doç. Dr. Refakat Çiner'in anısına. *Antropoloji*, (7), 1-3. https://doi.org/10.1501/antro_000000011

Antropoloji Bilimleri Araştırma Enstitüsü. (1978). Prof. Dr. İ. Kılıç Kökten. *Antropoloji*, (8), 1-5. <http://hdl.handle.net/20.500.12575/43188>

Antropoloji ve Kültürel Bakış Dergisi. (2022, Temmuz 8). Dergi hakkında. <http://antropolojidernegi.org/2022/07/08/dergi-hakkinda/>

Antropoloji. (1998). Antropoloji bölümünde yeniden yapılanma. *Antropoloji*, (13), 281.

Arık, R. (1994). Sunuş. G. Erginer, S. Arslantekin, H. Sayzek ve N. Sümer (Ed.) içinde, *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi 1984-1994 tanıtma kitabı* (s. 1-4). T.C. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi.

Aydın, S. (2000). Arkeoloji ve sosyolojinin kıskacında Türkiye'de antropolojinin "geri kalmışlığı". *Folklor/edebiyat*, 6(22), 17-42.

Aydın, S. (2005). Nazan Maksudyân'ın kitabı "Türklüğü Ölçmek" üzerine. *Tarih ve Toplum - Yeni Yaklaşımlar*, 2, 155-184.

Aydın, S. (2010). The use and abuse of archaeology and anthropology in formulating the Turkish nationalist narrative. A. Aktar, N. Kızılyürek ve U. Özkırmı (Ed.) içinde, *Nationalism in the troubled triangle: Cyprus, Greece and Turkey* (ss. 33-46). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230297326_3

Belleten. (1939). Haberler. *Belleten*, 3(11-12), 464-465. <https://belleten.gov.tr/tam-metin-pdf/624/tur>

Berkes, N. (1997). *Unutulan yıllar* (R. Sezer, Ed.). İletişim Yayınları.

BİA Haber Merkezi. (2017, Şubat 9). DTCTF'den 70 yıl önce ihraç edilenler, tarihe itibarsız olarak geçen onları atanlar oldu. *bianet: Bağımsız İletişim Ağı*. <https://bianet.org/bianet/yasam/183464-dtcf-den-70-yil-once-ihrac-edildiler-tarihe-itybarsiz-olarak-gecen-onlari-atanlar-oldu>

Birkalan-Gedik, H. A. (2018). Turkey, anthropology in. H. Callan, ve S. Coleman (Ed.) içinde, *The international encyclopedia of anthropology* (s. 6620-6239). John Wiley & Sons, Ltd. <https://doi.org/10.1002/9781118924396.wbiea2020>

Birkalan-Gedik, H. (2019). A century of Turkish anthropological and ethnological sciences (c. 1850s-1950s). *BEROSE International Encyclopaedia of the Histories of Anthropology*, 1791. <https://www.berose.fr/article1791.html>

Bostancı, E. (1975). Shovel-shaped endscrapers shovel technique in Belbaşıyen has been discovered on the Mediterranean coast of Anatolia. *Antropoloji*, (7), 81-105. https://doi.org/10.1501/antro_0000000116

Çetik, M. (1998). *Üniversitede cadı kazanı: 1948 DTCTF tasfiyesi ve Pertev Naili Boratav'ın müdafası*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Demir, E. (2018). Antropoloji alanındaki yayınların bibliyometrik analizi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(2), 1512-1527. <https://doi.org/10.17218/hititsosbil.458588>

Demir, R., ve Atılgan, D. (2008). Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi ve Türkiye'de beşerî bilimlerin yeniden inşası: Elli portre. Ankara Üniversitesi Basımevi. <http://hdl.handle.net/20.500.12575/4897>

Diñarslan, İ., ve Güleç, E. (2016). Avan-zâde Mehmed Süleyman ve Osmanlılarda ilk fizik antropoloji çalışmaları. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 4020-4047. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/4003>

Dölen, E. (2010). *Türkiye üniversite tarihi 2: Cumhuriyet Döneminde Osmanlı Darülfünunu 1922-1933*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

'DTCTF çirkin' diyen Ali Nesin'den tepkilere yanıt. (2017, Haziran 29). *gazete duvar*. <https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2017/06/29/dtcf-cirkin-diyen-ali-nesinden-tepkilere-yanit>

Duyar, İ. (1998). Enver Yaşar Bostancı ve büyüme araştırmalarına katkıları. *Antropoloji*, (13), 159-165. https://doi.org/10.1501/antro_0000000258

Duyar, İ. (1999). Türkiye fiziksel büyüme araştırmaları bibliyografyası (1917-1997). *DTCTF Dergisi*, 39(1-2), 103-129. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dtcfdergisi/issue/66760/1044025>

Erbaş, H. (2017). *Bir cumhuriyet çınarı. Sözlü tanıkların Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin 75 yılı*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Erdentuğ, A. (1985). Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Antropoloji bibliyografyası (1935 - 1983). *Antropoloji*, (12), 451-504. https://doi.org/10.1501/antro_0000000200

Erdentuğ, A. (1991a). Kansu, Şevket Aziz. C. Winters (Ed.) içinde, *International dictionary of anthropologists* (s. 338-339). Garland Publishing.

Erdentuğ, A. (1991b). Tunakan, Seniha. C. Winters (Ed.) içinde, *International dictionary of anthropologists* (s. 708). Garland Publishing.

Erdentuğ, A. (1991c). Erdentuğ, Nermin. C. Winters (Ed.) içinde, *International dictionary of anthropologists* (s. 182-183). Garland Publishing.

Erdentuğ, A. (1991d). Şenyürek, S. Muzaffer. C. Winters (Ed.) içinde, *International dictionary of anthropologists* (s. 630-631). Garland Publishing.

Erdentuğ, A. (1991e). Kökten, İsmail Kılıç. C. Winters (Ed.) içinde, *International dictionary of anthropologists* (s. 357-358). Garland Publishing.

Erdentuğ, A. (1997a). Kansu, Şevket Aziz. F. Spencer (Ed.) içinde, *History of physical anthropology: An encyclopedia, Volume 1* (s. 557-558). Garland Publishing.

Erdentuğ, A. (1997b). Tunakan, Seniha (née Hüsni). F. Spencer (Ed.) içinde, *History of physical anthropology: An encyclopedia, Volume 2* (s. 1044-1045). Garland Publishing.

Erdentuğ, A. (1997c). Şenyürek, Muzaffer Süleyman. F. Spencer (Ed.) içinde, *History of physical anthropology: An encyclopedia, Volume 2* (s. 921-922). Garland Publishing.

Erdentuğ, A. (1997d). Kökten, İsmail Kılıç. F. Spencer (Ed.) içinde, *History of physical anthropology: An encyclopedia, Volume 1* (s. 579-580). Garland Publishing.

- Erdentuğ, A. (1997e). Çiner, Refakat. F. Spencer (Ed.) içinde, *History of physical anthropology: An encyclopedia, Volume 1* (s. 285). Garland Publishing.
- Erdentuğ, A. (1997f). Saatçioğlu, A. Spencer (Ed.) içinde, *History of physical anthropology: An encyclopedia, Volume 2* (s. 903). Garland Publishing.
- Erdentuğ, A. (1998). The pioneering anthropologists of Turkey: Personal profiles in socio-political context. *Turkish Studies Association Bulletin*, 22(2), 13–44. <https://www.jstor.org/stable/43385444>
- Erdentuğ, A. (2000a). Prof. Dr. Nermin Erdentuğ'un ardından. *folklor/edebiyat*, 6(22), 12-14.
- Erdentuğ, A. S. (2000b). Prof. Dr. Nermin Erdentuğ (25. 12. 1917-26. 6. 2000) özgeçmişi ve çalışmaları. *folklor/edebiyat*, 6(22), 7-11.
- Erdentuğ, S. A., ve Magnarella, P. J. (2000). Türkiye'deki üniversitelerde "Sosyal antropoloji"nin dünü bugünü: (Biyoloji-bibliyografik bir değerlendirme). *folklor/edebiyat*, 6(22), 43-104.
- Erdentuğ, A., ve Magnarella, P. J. (2001). Turkish social anthropology since the 1970s. *The Oriental Anthropologist*, 1(1), 60-67. <https://doi.org/10.1177/0976343020010106>
- Erginer, G., Arslantekin, S., Sayzek, H., ve Sümer, N. (Ed.) (1994). *DTCF 1984-1994*. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- Etiker, Ş. (2005). Dr. Aimé Mouchet ve Tıbbiye'de Fransız kültürel egemenliğinin sonu. *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, 6(2), 35–70. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuoba/issue/1210/14236>
- Eurasian Journal of Anthropology. (t.y.) *Dergi kurulları*. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eja/board>
- Giray, K. (2003). Cumhuriyetin ilk mimarları. K. Giray ve H. Kaderoğlu (Ed.) içinde, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi 66. kuruluş yıldönümü anı kitabı* (s. 40-62). Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Yayınları. <http://hdl.handle.net/20.500.12575/68008>
- Giray, K., ve Kaderoğlu, H. (Ed.) (2003). *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi 66. kuruluş yıldönümü anı kitabı*. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Yayınları. <http://hdl.handle.net/20.500.12575/68008>
- Goethe-Institut Ankara. (2010a). Bruno Taut. *Bir başkent in oluşumu - Avusturyalı, Alman ve İsviçreli mimarların Ankara'daki izleri*. Goethe-Institut Ankara. <https://www.goethe.de/ins/tr/ank/prj/urs/arc/tau/trindex.htm>
- Goethe-Institut Ankara. (2010b). Franz Hillinger. *Bir başkent in oluşumu - Avusturyalı, Alman ve İsviçreli mimarların Ankara'daki izleri*. Goethe-Institut Ankara. <https://www.goethe.de/ins/tr/ank/prj/urs/arc/hil/trindex.htm>
- Gökçe, A. N. (1999). 1933 üniversite reformuna kadar İstanbul Tıp Fakültesi reisleri. *İstanbul Tıp Fakültesi Mecmuası*, 62(4), 446–449. <https://iupress.istanbul.edu.tr/tr/journal/jmed/article/1933-universite-reformuna-kadar-istanbul-tip-fakultesi-reisleri>
- Güleç, E. (1998). Enver Yaşar Bostancı: Yaşam öyküsü ve eserleri. *Antropoloji*, (13), 1-7. https://doi.org/10.1501/antro_0000000253
- Güler, C. (2022). 115 sayılı kanunun Türk üniversite tarihindeki yeri ve önemi. *History Studies*, 14(1), 205-225. <https://doi.org/10.9737/hist.2021.1078>
- Gültekin, A. K. (2015). Cumhuriyetin kuruluş dönemi açısından antropoloji ve ırkçılık tartışmaları hakkında görüşler. *DTCF Dergisi*, 55(1), 91-111. <http://hdl.handle.net/20.500.12575/44777>
- Günay, I., ve Özgün Başbüyük, G. (2015). Türkiye fiziksel antropoloji çalışmaları bibliyografyası (1930-2014). *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 39(2), 71-96. <http://cujos.cumhuriyet.edu.tr/tr/pub/issue/4353/59541>
- Günay, I., ve Şarbak, A. (2015). Bibliography of human osteology studies in Turkey (1930-2014). *Scholars Journal of Arts, Humanities and Social Sciences*, 3(5), 1003-1026. <https://saspublishers.com/article/12831/>
- Herkese Bilim Teknoloji. (2020, Aralık 24). Türkiye'deki bilimsel/akademik dergiler. *Herkese Bilim Teknoloji*. <https://www.herkesebilimteknoloji.com/slider/turkiyedeki-bilimsel-akademik-dergiler>
- İnan, A. (2009). *Atatürk hakkında hatıralar ve belgeler*, Gözden geçirilmiş 8. Baskı (A İnan, Ed.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. (Özgün eserin basımı 1959)
- İnsanbilim Dergisi. (t.y.) *Dergi hakkında*. <https://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/lookAtPublications/journalDetail.xhtml?uId=70>
- İstanbul Antropoloji Dergisi. (t.y.) *Dergi kurulları*. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iar/board>
- İstanbul darülfünununun ilgasına ve Maarif vekâletince yeni bir Üniversite kurulmasına dair kanun. (1933, Haziran 6). *T.C. Resmî Gazete*, 2420. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/2420.pdf>
- İÜ Rektörleri. (t.y.) *Dünden bugüne İstanbul Üniversitesi rektörleri*. İstanbul Üniversitesi. <https://www.istanbul.edu.tr/tr/content/dunden-bugune-istanbul-universitesi-rektorleri/iu-rektorleri>
- Jørgensen, E. K. (2015). Typifying scientific output: A bibliometric analysis of archaeological publishing across the science/humanities spectrum (2009-2013). *Danish Journal of Archaeology*, 4(2), 125–139. <https://doi.org/10.1080/21662282.2016.1190508>
- Kanar, M. (Ed.) (2010). *Türk Antropoloji Mecmuası. Sayı: 1 – 6, 1925-1928*. İstanbul Üniversitesi Basım ve Yayınevi.
- Kanber, Y. F. (2021). *Türkiye'de sosyal antropolojinin gelişimi ve Bozkurt Güvenç'in antropolojik yaklaşımı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/ET003080.pdf>
- Kansu, Ş. A. (1940). *Türk Antropoloji Enstitüsü tarihçesi*. İstanbul Maarif Matbaası.
- Kansu, Ş. A. (1963). Başlarken. *Antropoloji*, 1(1), I–II. https://doi.org/10.1501/antro_0000000034
- Karaaslan Şanlı, H. (2011). Basında ve mecliste 1948 tasfiyesine ilişkin tartışmaların söylemi. *Kültür ve İletişim*, 14(1), 105-134. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kulturveiletisim/issue/64570/985268>

- Kılın, T., ve Kalaycı, İ. (2020). İki darbe arası dönemde Türkiye'de üniversiteler (1960-1980). *Kafdağ*, 5(2), 191-211. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kafdagi/issue/59200/839694>
- Kurt, H. (2017a). Antropoloji Enstitüsü ve Türk Antropoloji Mecmuası (1925-1928). *Türk Dünyası Araştırmaları*, 115(227), 229-240.
- Kurt, H. (2017b). *Türk Antropoloji Mecmuası transkripsiyonu (1925-1928)*. Gece Kitaplığı.
- Magnarella, P. J., Türkodoğan, O., Abu Zahra, N., Eberhard, W., Erdentuğ, N., Güvenç, B., ve Yasa, İ. (1976). The development of Turkish social anthropology [and comments and reply]. *Current Anthropology*, 17(2), 263-274. <https://www.jstor.org/stable/2741538>
- Maksudyay, N. (2005a). The *Turkish Review of Anthropology* and the racist face of Turkish nationalism. *Cultural Dynamics*, 17(3), 291-322. <https://doi.org/10.1177/0921374005061992>
- Maksudyay, N. (2005b, Temmuz 29). Ayhan Aktar'a cevap. *Radikal*. https://web.archive.org/web/20051104153524/http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=ktp&haberno=4211
- Maksudyay, N. (2016). *Türklüğü ölçmek: Bilimkurgusal antropoloji ve Türk milliyetçiliğinin ırkçı çehresi 1925-1939*, İkinci basım. Metis Yayınları. (Özgün eserin basımı 2005)
- Maksudyay, N. (2021). Türkiye'de ırkçılığın "bilimsel" temelleri, *Türklüğü Ölçmek* ve cumhuriyet tarihçiliğinin Türkiye tarihindeki ırkçılığı inkâr saplantısı. *Cogito*, 101, 195-209.
- Maksudyay, N. (2023). Racial anthropology in Turkey and transnational entanglements in the making of scientific knowledge: Seniha Tunakan's academic trajectory, 1930s-1970s. *History of the Human Sciences*, 36(2), 154-177. <https://doi.org/10.1177/09526951221096252>
- Mays, S. (2010). Human Osteoarchaeology in the UK 2001-2007: A bibliometric perspective. *International Journal of Osteoarchaeology*, 20(2), 192-204. <https://doi.org/10.1002/oa.1021>
- Mays, S. A. (2021). A content analysis by bibliometry of the first ten years of the *International Journal of Paleopathology*. *International Journal of Paleopathology*, 34, 217-222. <https://doi.org/10.1016/j.ijpp.2021.07.007>
- Microsoft Corporation (2023). *Microsoft® Excel® for Microsoft 365 MSO* (Versiyon 2208 Build 16.0.15601.20676) 64 Bit. [Bilgisayar yazılımı]
- Mumcu, U. (1998). *40'ların cadı kaşımı*, 8. Basım. *Tekin Yayınevi*. (Özgün eserin basımı 1990)
- Münüsüoğlu, H. (2010). *Türkiye'de antropolojinin kurulma ve kurumsallaşma sorunlarına tarihsel bir yaklaşım: DTCF örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara. <http://hdl.handle.net/20.500.12575/31576>
- Münüsüoğlu, H. (2017). *İrk lekesi: Türkiye'de antropolojinin kurulma ve kurumsallaşma sorunlarına tarihsel bir yaklaşım: DTCF örneği*. Heretik Yayıncılık.
- Nam, S., ve Tutar, H. (2023). Visual mapping and bibliometric analysis of the *Belleten Journal* (2009-2021). *Bilgi Yönetimi*, 6(1), 56-74. <https://doi.org/10.33721/by.1230759>
- Ozansoy, F. (1961). Büyük Türk ilim adamı Şenyürek'in arkasından. *Maden Tetkik ve Arama Dergisi*, 57(57), 116-125. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bulletinofmre/issue/3883/51876>
- Özbudun Demirer, S. (2011). Anthropology as a nation-building rhetoric: The shaping of Turkish anthropology (from 1850s to 1940s). *Dialectical Anthropology*, 35, 111-129. <https://doi.org/10.1007/s10624-010-9210-x>
- Özel, N., Atayurt Fenge, Z. Z., Eroğlu, Ç., Güzel Köşker, N., Subaşıoğlu, F., ve Can, D. (2021). Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi'nin bibliyometrik analizi: 1942-2020. *DTCF Dergisi*, 61(2), 1275-1313. <https://doi.org/10.33171/dtcfjournal.2021.61.2.27>
- Özkrımlı, U. (2005, Ağustos 8). Makudyay'dayeni bir şey yok. *Radikal*. https://web.archive.org/web/20051104162239/http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=ktp&haberno=4226
- Özkoçak, V. (2018). Fiziki antropoloji yayınlarının gelişimi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(2), 1347-1362. <https://doi.org/10.17218/hititsosbil.463461>
- Pelvanoğlu, E. (Sunucu) (2020, Aralık 19). İzzet Duyar ile fiziksel antropoloji, insanın evrimi ve dil üzerine [Sesli podcast bölümü]. *Radio TKL: Dil, Kültür ve Edebiyat* içinde. Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi. <https://open.spotify.com/episode/2K07rGJFZoOKDKQ53kqyT?si=88fee46caa794ba3>
- R Core Team (2021). R: *A Language and environment for statistical computing*. (Version 4.1). [Bilgisayar yazılımı] <https://cran.r-project.org>
- SALT Research. (t.y.). Türk Antropoloji Mecmuası - Turkish Journal of Anthropology. SALT Research. <https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/1446>
- Sarıaslan, Ü. (2017). *Aramızdan ayrılışının 80. yılında Bruno Taut, Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi mimarı*. Ankara Üniversitesi Basım Evi. <http://hdl.handle.net/20.500.12575/69348>
- Sayılı, A. (1962). Ordinaryüs Profesör Dr. Muzaffer Şenyürek (1915-1961). *Belleten*, 26(101), 181-200.
- Sevim Erol, A. (2018). Editörden. *Antropoloji*, (35), XI. <https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-file/17803>
- Stojanowski, C. M., ve Buikstra, J. E. (2005). Research trends in human osteology: A content analysis of papers published in the *American Journal of Physical Anthropology*, 128(1), 98-109. <https://doi.org/10.1002/ajpa.20088>
- Süslü, A. (1986). *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin 50 yıllık tarihi*. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- Şehsüvaroğlu, B. N. (1952). Bizde anatomi öğretimine dair. *İstanbul Tıp Fakültesi Mecmuası*, 15(1), 365-402. <https://iupress.istanbul.edu.tr/tr/journal/jmed/article/bizde-anatomi-ogretimine-dair>
- Şentek, A. (2022, Şubat 25). Ali Nesin / Dil tarih, Şirince ve mimarlık. <https://bianet.org/bianet/kent/258281-ali-nesin-dil-tarih-sirince-ve-mimarlik>
- Tandoğan, Z. G. (2008). Anthropology in Turkey: Impressions for an overview. A. Boškovic (Ed.) içinde, *Other peoples's anthropologies: Ethnographic practice on the margins* (s. 97-109). <https://doi.org/10.3167/9781845453985>, <http://hdl.handle.net/11693/51276>
- Taşkın, Z., ve Aydınlioğlu, A. U. (2015). Collaborative interdisciplinary astrobiology research: A bibliometric study of the NASA Astrobiology Institute. *Scientometrics*, 103, 1003-1022. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1576-8>

- Taşkın, Z., ve Çakmak, T. (2010). Başlangıcından bugüne Bilgi Dünyası Dergisi'nin bibliyometrik profili. *Bilgi Dünyası*, 11(2), 332–348. <https://doi.org/10.15612/BD.2010.240>
- Telâkki. (2019, Mayıs 22). Söyleşi | Prof. Dr. Suavi Aydın - Türk kimliğinin oluşumu (21.12.2018) [Sesli *podcast* bölümü]. Telâkki Sosyal Bilimler Platformu. https://open.spotify.com/episode/2TEf3vbKELJH5y6m9bt5Kh?si=ix4QV578RSOaKJem1j_b9w
- The jamovi project (2022). *jamovi*. Version 2.3. [Bilgisayar yazılımı] <https://www.jamovi.org>
- Toprak, Z. (2012). Mekteb-i Mülkiye, “İlm-i akvâm” ve “Antropolojya”. *Toplumsal Tarih*, 224, 22–35.
- TR Dizin Antropoloji. (t.y.). *Antropoloji*. TR Dizin. <https://search.trdizin.gov.tr/tr/dergi/detay/1199/antropoloji> adresinden 11.07.2023'te edinilmiştir.
- Turamanlar, O., ve Uluçam, E. (2016). Türkiye’de ilk tahnit yönteminin uygulayıcısı: Nurettin Ali Berkol. *Lokman Hekim Dergisi*, 6(2), 94–99. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mutfd/issue/43177/523733>
- Turan, Ş. (2003). Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi’nin Türkiye’nin bilim, eğitim ve kültürel yaşamındaki yeri. K. Giray ve H. Kaderoğlu (Ed.) içinde, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi 66. kuruluş yıldönümü anı kitabı* (s. 203-234). Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Yayınları. <http://hdl.handle.net/20.500.12575/68008>
- Türk harflerinin kabul ve tatbiki hakkında kanun. (1928, Kasım 3). *T.C. Resmî Gazete*, 1030. <https://resmigazete.gov.tr/arsiv/1030.pdf>, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.1353.pdf>
- Uluçam, E., Gökçe, N., ve Başağaoğlu, İ. (2002). Türkiyede antropoloji bilimini kuran anatomistler ve katkıları. *Yeni Tıp Tarihi Araştırmaları*, 8, 57–67.
- Unat, Y., ve Sevim Erol, A. (2009). Doç. Dr. Armağan Saatçioğlu (1944-1990) Unutulmuş bir antropolog. G. Naymansoy (Ed.) içinde, *Türkiye’de Bilim ve Kadın Kongresi Bildiri Kitabı* (s. 271-290). Eskişehir.
- Üniversiteler Kanunu. (1946, Haziran 18). *T.C. Resmî Gazete*, 6336. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/6336.pdf>
- Üniversiteler öğretim üyelerinden bazılarının vazifelerinden affına ve bazılarının diğer fakülte ve yüksek okullara nakline dair Kanun. (1960, Ekim 28). *T.C. Resmî Gazete*, 10641. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/10641.pdf>
- Üstündağ, H. (2015). Aynı kemikler, değişen anlamlar: Irk biliminden biyoarkeolojiye. *Modus Operandi*, 2, 65-94.
- White, J. (2003). The anthropology of Turkey: A retrospective. D. Quataert, ve S. Sayarı (Ed.) içinde, *Turkish studies in the United States* (s. 75-98). Indiana University Ottoman and Modern Turkish Studies Publications.
- Yalçınkaya, I. (2004). Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Prehistorya Anabilim Dalı: Akademik yapılanma süreci ve prehistorik arkeoloji çalışmaları. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi cumhuriyetimizin 80. kuruluş yıldönümü anı kitabı* içinde (s. 411-418). Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- Yılmaz, M. (2019, Ağustos 24). DTCF Yüksek İhtisas’ın devredilmesini bekliyor. *Hürriyet*. <https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/ankara/dtcf-yukse-ihhtisasin-devredilmesini-bekliyor-41310729>
- Yükseköğretim Kanunu. (1981, Kasım 4). *T.C. Resmî Gazete*, 17506. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17506.pdf>

2023. Telif hakları yazar(lar)a aittir.

Bu makale Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) lisansının hüküm ve şartları altında yayımlanan açık erişimli bir makaledir.